

VÉLEMÉNY ÉS JAVASLAT

AKÖZOKTATÁSI TÖRVÉNY, VALAMINT A PEDAGÓGUS ÉLETPÁLYA-MODELL TERVEZETÉHEZ

Készítette:

Méri Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet

Postacím: 1088 Budapest, Vas utca 8-10. E-mail: fppti@fppti.hu,

Telefon: 06-1-338-2156/145, Telefax: 06-1-338-2156/144

Web: www.fppti.hu, www.budapestedu.hu, www.tiedater.hu, www.eniskolam.hu

Szakmai kollektívája

Sárik Zoltán igazgató,

Morvay Zsuzsanna szakmai igazgatóhelyettes

vezetésével

Budapest, 2010. 12. 30.

Tisztelt Államtitkár Asszony!

Üdvözljük az oktatásirányítás azon elhatározását, hogy a hazai közoktatásban tapasztalható káoszon úrrá kíván lenni, illetve egy keretjellegű oktatási alaptörvény megfogalmazásával **nemzeti konszenzust kíván teremteni a közoktatás területén.**

Dicséretes továbbá, hogy **értékteremtő,** a nemzeti közösséghez tartozást preferáló, a magyar konzervatív pedagógia hagyományaira támaszkodó és a XXI. század kritériumainak, **progresszivitásának** megfelelő nevelést, oktatást kíván biztosítani minden magyar állampolgárnak.

Az egyértelműen támogatandó szándék megvalósítása során keletkezett koncepció-tervezet szövege ezzel együtt **számtalan ellentmondást, illetve fogalmi tisztázatlanságot** tartalmaz, melynek pontosítása, illetve definiálása elengedhetetlen a törvény preambulumban megfogalmazott szándék eléréséhez.

Köszönjük és pozitívként értékeljük, hogy a széleskörű nyilvánosság elé tárt vitaanyagokhoz deklaráltan érdemi hozzászólásokat, véleményeket és javaslatokat várva megszólította a szélesebb körű szakmai nyilvánosságot és a közvéleményt, az elmúlt évekhez képest szokatlanul, partnerként tekintve azokra.

A rendelkezésünkre álló szűk határidő tekintetében véleményünk és javaslataink óhatatlanul nem teljes körűek, csupán az első olvasásra legszembetűnőbb következtetések megfogalmazására adtak lehetőséget.

Különös részletességgel és felelősséggel írták le Gyógypedagógiai Osztályunk munkatársai a **sajátos nevelési igényű, enyhe értelmi fogyatékos gyermekek** ellátásával összefüggő véleményüket és javaslataikat, melyet változatlan formában illesztettünk az anyagba.

Tisztelettel kérjük a javaslatainkkal való érdemi foglalkozást és beépítésüket a koncepcióba.

Tisztelettel

**A szakmai kollektíva nevében,
Sárik Zoltán
igazgató**

Tartalom

Címlap

Előszó

Tartalom

Közreműködők jegyzéke

I. Közoktatási törvény tervezete (7. oldal)

1. Általános megjegyzések, észrevételek (7. oldal)
2. A konkrét szöveget értelmező, szövegszerű vélemények, javaslatok (11. oldal)
 - A) Alapelvek (11. oldal)
 - B) Közoktatási intézmények (13. oldal)
 - C) NAT, kerettanterv, helyi tanterv, érettségi vizsga (15. oldal)
 - D) Közoktatási intézmények alapítása, működtetése, vezetése, ellenőrzése (16. oldal)
 - E) Gyermekek- és ifjúságvédelem (17. oldal)
 - F) Pedagógiai szakmai szolgáltatás, pedagógiai intézetek (19. oldal)
 - G) Tehetséggondozás (22. oldal)
 - H) Gyógypedagógia (23. oldal)

II. Pedagógus életpálya-modell tervezete (36. oldal)

1. Általános megjegyzések, észrevételek (36. oldal)
2. A konkrét szöveget értelmező, szövegszerű vélemények, javaslatok (38. oldal)

Összegzés (42. oldal)

„Az új közoktatási törvény koncepciója”-ról készített szakmai vélemény, javaslat a következő szakemberek állásfoglalását tükrözi:

1. **Ammerné Nagymihály Emília**, gyógypedagógiai tanár, közoktatási vezető, közoktatási szakértő, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Gyógypedagógiai osztályának pedagógiai előadója
2. **Balázsné Fige Ilona**, gyógypedagógiai tanár, közoktatási vezető, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet gyógypedagógiai szaktanácsadója
3. **Barna Gyöngyi**, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Agressziókezelési Csoportjának munkatársa
4. **Béky Gyuláné**, középiskolai tanár, közoktatási vezető, közoktatási szakértő, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet szakképzésért felelős pedagógiai szakértője
5. **Bogyó Mária**, gyógypedagógiai tanár, közoktatási vezető, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Gyógypedagógiai osztályának pedagógiai előadója
6. **Buji Ágnes**, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Agressziókezelési Csoportjának munkatársa
7. **Csillag Ferenc**, középiskolai tanár, közoktatási vezető, közoktatási szakértő, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet intézményvezetői támogatásért felelős pedagógiai szakértője
8. **E. Tóbiás Sára**, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Agressziókezelési Csoportjának munkatársa
9. **Faragó Ferenc**, gyógypedagógiai tanár, szakmai vezető, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet gyógypedagógiai szaktanácsadója
10. **Dr. Farkasné Kovács Beáta**, gyógypedagógiai tanár, igazgatóhelyettes, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet gyógypedagógiai szaktanácsadója
11. **Fótiné Németh Margit**, középiskolai tanár, közoktatási vezető, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Agressziókezelési Csoportjának vezetője
12. **Gebauer Ferenc**, gyógypedagógiai tanár, pszichológus, tanácsadó szakpszichológus, egyetemi oktató, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Pályaválasztási és Pszichológiai Tanácsadó Osztály tanácsadó pszichológusa
13. **Gonda Judit**, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Agressziókezelési Csoportjának munkatársa
14. **Hajdu Endre**, pszichológus, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Pályaválasztási és Pszichológiai Tanácsadó Osztály tanácsadó pszichológusa
15. **Dr. Janza Károlyné**, gyógypedagógiai tanár, klinikai szakpszichológus, közoktatási szakértő mentor, minőségügyi tanácsadó, folyamat-tanácsadó, IPR tanácsadó, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Gyógypedagógiai Osztályának vezetője
16. **Kelédi Ildikó**, középiskolai tanár, közoktatási vezető, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Kommunikációs Osztályának munkatársa

17. **Konczné Juhász Andrea**, gyógypedagógiai tanár, utazó gyógypedagógus, közoktatási vezető, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet gyógypedagógiai szaktanácsadója
18. **Kovács Zsuzsanna**, gyógypedagógiai tanár, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet gyógypedagógiai szaktanácsadója
19. **Kovács Zsuzsanna**, középiskolai tanár, közoktatási vezető, intézményi folyamat-tanácsadó, érettségi vizsgaelnök, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Pályaválasztási és Pszichológiai Tanácsadó Osztály osztályvezetője
20. **Kozák Zsuzsanna**, középiskolai tanár, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet mozgókép és médiakultúráért felelős pedagógiai szakértője
21. **Lövei Mária**, középiskolai tanár, intézményi folyamat-szaktanácsadó, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet pedagógiai szakértője
22. **Magyar Gabriella**, gyógypedagógiai tanár, közoktatási vezető, igazgatóhelyettes, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet gyógypedagógiai szaktanácsadója
23. **Makai Adrienn**, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Agressziókezelési Csoportjának munkatársa
24. **Málnási Gábor**, középiskolai tanár, közoktatási vezető, minőségbiztosítási szakértő, érettségi vizsgaelnök, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Pályaválasztási és Pszichológiai Tanácsadó Osztály pályaválasztási tanácsadója
25. **Morvay Zsuzsanna**, középiskolai tanár, közoktatási vezető, közoktatási szakértő, kompetenciaterületi mentor, intézményi folyamat-szaktanácsadó, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet szakmai igazgatóhelyettese
26. **Mosányi Emőke**, gyógypedagógiai tanár, igazgató, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet gyógypedagógiai szaktanácsadója
27. **Mosonyi Darinka**, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Kommunikációs Osztály osztályvezetője
28. **Novák Mária**, középiskolai tanár, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Agressziókezelési Csoportjának munkatársa
29. **Orosz Anna**, pszichológus, pedagógiai szakpszichológus, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Pályaválasztási és Pszichológiai Tanácsadó Osztály tanácsadó pszichológusa
30. **Pál-Horváth Rita**, gyógypedagógiai tanár, közoktatási vezető, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet gyógypedagógiai szaktanácsadója
31. **Pleyerné Lobogós Judit**, középiskolai tanár, közoktatási vezető, közoktatási szakértő, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet gyermek- és ifjúságvédelemért felelős pedagógiai szakértője
32. **Póta Mária**, középiskolai tanár, pedagógiai és értékelési közoktatási szakértő, kompetenciaterület mentor, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet matematika és fizika területekért felelős pedagógiai szakértője
33. **Ritókh Tamásné**, gyógypedagógiai tanár, közoktatási vezető, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet gyógypedagógiai szaktanácsadója

34. **Sárik Zoltán** középiskolai tanár, közoktatási vezető, közoktatási szakértő, szaktanácsadó, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet igazgatója
35. **Sarkadiné Keszi Gabriella**, középiskolai tanár, közoktatási vezető, közoktatási szakértő, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet pedagógiai szakértője, szaktanácsadói koordinátor
36. **Südi Ilona**, középiskolai tanár, pedagógiai értékelési és intézményértékelési szakértő, statisztikai szakmai szakértő, intézményi folyamat-szaktanácsadó, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Mérés-Értékelési Osztály vezetője
37. **Sütő Magdolna**, klinikai szakpszichológus, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Pályaválasztási és Pszichológiai Tanácsadó Osztály tanácsadó pszichológusa
38. **Stevanyik László**, középiskolai tanár, szakvizsgázott pedagógus, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Pályaválasztási és Pszichológiai Tanácsadó Osztály pályaválasztási tanácsadója
39. **Sztaniszlavszky Márta**, gyógypedagógiai tanár, közoktatási vezető, igazgató, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet gyógypedagógiai szaktanácsadója
40. **Török József**, középiskolai tanár, pedagógiai értékelési szakértő, intézményi folyamat-szaktanácsadó, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet mérés-értékelési szakértője
41. **Udvorka Tiborné**, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Pályaválasztási és Pszichológiai Tanácsadó Osztály pedagógiai szakértője, az Ifjúsági Intergációs Szolgáltató Iroda tanácsadója
42. **Végh András**, középiskolai tanár, fizikus, elektronikai szakmérnök, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet informatikai területért felelős pedagógiai szakértője
43. **Végh Györgyi**, művelődésszervező, oktatásszervező, andragógus, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet Kommunikációs Osztályának munkatársa, az intézeti portál főszerkesztője
44. **Vopaleczky György**, középiskolai tanár, közoktatási szakértő, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet kollégiumokért felelős pedagógiai szakértője

I.

Közoktatási törvény tervezete

1. Általános megjegyzések, észrevételek

A közoktatás megújításának egyik legfontosabb feltétele a **finanszírozás** szükséges szintjének és módjának biztosítása. Erről a koncepció szinte alig szól. Az intézmények többsége napi gondokkal küzd. A magas szintű közszolgálat és az érdemi értelmiségi pedagógus pálya megvalósítása ennek rendezése nélkül elképzelhetetlen.

Az új törvény célja a nagyobb költségvetési ráfordítás biztosítása. Ennek érdekében célszerű **évről évre** konkrétan meghatározni és szabályozni a törvényben az állami büdzséből erre a területre feltétlenül felhasználandó összeget **egyértelmű arányszámmal**.

A kollégák egyöntetű véleménye szerint szükség van **változtatásra** a közoktatásban, nyitottak a megújulásra. Ez a tervezet sokban különbözik az előző törvénytől – más prioritásokra helyezi a hangsúlyt, a **nevelés** kiemelt szerepe egyértelmű.

Amit igen fontosnak érzünk: több **fogalom** nem kellően tisztázott a tervezetben, ilyen pl. a Pedagógus Kamara, a Kormányhivatalok szerepe. Miután fontos szerepet szánnak az alkotók az említett szervezeteknek, szükségét érezzük a hozzájuk rendelt feladatok és hatáskörök pontos tisztázására, anélkül nehezen fogadható el, illetve érthető majdani szerepük. Nincsenek egyértelműen tisztázva a pedagógiai intézetek, szakszolgáltatást és szakmai szolgáltatást nyújtók feladatkörei sem. Mintha a szaktanácsadók és a szakértők feladatkörei felcserélődtek/összemosódtak volna.

Mindkét törvénykoncepcióban figyelemre méltó gondolatok és homályos, nehezen értelmezhető utalások váltják egymást. A vitáirat helyenként teljesen konkrét javaslatokat tesz, ugyanakkor máshol elnagyolt, nem kidolgozott, amely a véleményformálást nehezíti. A szövegezés és a részletezés **homogenitásának** megteremtése fontos lenne.

Az új közoktatási törvény kerettörvényként kezelése és a részletek kormányrendeletek, miniszteri rendeletek formájában történő szabályozása azt eredményezheti, hogy a szabályozás gyorsan változóvá, **kiszámíthatatlanná** válik.

A tervezet sok esetben érvényben levő törvényekre hivatkozik, ugyanakkor ezek változtatását egyértelműen tervezi – így fennáll a kockázata annak, hogy olyan intézkedéseket fogadunk el, melynek kimenete **bizonytalan**. Ugyanez vonatkozik a NAT-ra és a kerettantervekre, melyek ugyancsak kidolgozás alatt állnak, növelve a bizonytalanságot. Amíg nincsenek készen (ill. nem ismertek) a törvényhez kapcsolódó végrehajtási rendeletek, nehéz véleményt formálni annak várható hatásairól.

Helyesnek tartanánk, ha a szöveg nem csupán függelékként tartalmazná a rokon jogszabályok és rendeletek gyűjteményét, hanem az anyag konkrétan az illetékes szöveghelyen utalna a vonatkozó egyéb szabályozásra.

A jogszabály funkciója nem a társadalom felé történő kommunikáció, hanem a **normaalkotás**, mely egyértelmű eligazítással szolgál a jogalkalmazó szakemberek számára. Megítélésünk szerint egyes fejezeteket illetően jóval részletesebb szabályozás szükséges egyfajta kerettörvény megfogalmazásánál (pl. gyógypedagógia).

Feltétlenül jónak tartjuk, hogy

- Nagyobb hangsúly van a minőségen.
- A nevelés szerepe erősödik.
- A tankötelezettség csökken.
- A szakiskolai képzés ismét általánosan 3 éves lesz.
- A pótvizsgák számát korlátozzák.
- A vezetők kiválasztási kritériumait növelik.
- Lesz az „iskoláskorú gyermek számára egységesen átadandó műveltségterület” (9.o. Nemzeti alaptanterv).
- A tehetséggondozás nagyobb hangsúlyt kap.
- A jutalmazás és fegyelmi felelősség tekintetében: (15.o.) „A törvény a közoktatást igénybe vevő tanulók és szüleik számára egyértelművé teszi, hogy a nevelés-oktatás folyamatában elvárt normák és szabályok megsértése azonnali és határozott szankcióval jár.”
- A pedagógus és az intézmény kapjon rendszeres külső, objektív visszajelzést munkájáról.
- A kollégiumokban az éjszakai felügyelet alá vont tanulók nemét, minimális létszámát nem szabályozza.
- Hogy a kollégiumban a szakmai ellenőrzés kiemelt módszere a megfigyelés, a foglalkozások látogatása, az interjú, illetve a dokumentumvizsgálat.
- A pedagógusok óraszám csökken, és differenciált.
- Színesedik az alkalmazható szakemberek (pedagógiai munkát segítő) köre.
- A gyermeket, tanulót a tőle elvárhatónál jobb teljesítményéért kívánja az intézmény helyi szokásai szerint jutalmazni.

Nem tartjuk helyesnek

- Az általános iskolában a tankönyvek ingyenessé tételét.
- A nemzetiségi tankönyvek ingyességét.
- A két tanítási nyelvű képzés megszüntetését (nem tartalmazza a tervezet létüket). A legeredményesebb nyelvoktatási forma.
- A hat és nyolc évfolyamos gimnáziumoknál a 3 nyelv oktatását – illetve a 4. felajánlását.
- Az érettségi vizsga kötelező tárgyainak száma hat legyen.
- A kötelező természettudományos tantárgyból az érettségit.
- Az intézmény és a pedagógus autonómiájának ilyen arányú csökkentését.
- A gyermekek terhelésének növekedését.
- A hirtelen, egy-két év alatti áttérést bármilyen változás tekintetében. (Pl. az új érettségi 2014-ben lép életbe, ami a 2013/2014-es tanévet jelenti, akkor már ajánlatos lett volna ebben a tanévben elkezdni a fiatalok felkészítését az új követelményrendszerre.)
- Hogy az intézményeknek csak 10%-ban legyen lehetőségük a kerettantervek módosítására a helyi tantervek megfogalmazásakor.
- Hogy a pedagógiai munkát segítő köztül a 17-es sz. mellékletből kimaradtak a gyermek- és ifjúságvédelmi munkát végzők.
- Hogy a fegyelmi szabályzatról és vizsgálatról szóló 14. melléklet lehetővé tenné, hogy tárgyalás nélkül lehessen hozni fegyelmi határozatot.
- Hogy az országos szakmai ellenőrzésről szóló 18. melléklet sem az érintett pedagógusnak, sem az intézményvezetőnek, sem a nevelőtestületnek nem ad lehetőséget a szakértői csoport által megfogalmazott megállapításokhoz vélemény hozzájárulására.
- Az egyházi intézmények lehetőségeinek ilyen mértékű felülreprezentálásával.

Belső vitát eredményezett:

- A tankötelezettség 17 évben való megállapítása.
- A második szakképzettség megszerzésének ingyenessége.
- Érettségi vizsga szintjeinek elnevezése – alapszint (középszint helyett) és emeltszint – egyelőre tartalmi változtatás nélkül.
- Ne lehessen elsőben évet ismételtetni a szülő beleegyezése nélkül.
- A gimnáziumi szakmai követelmények között felsorolt kerettanterv-példák (humán, reál) merev gimnáziumi oktatási rendszert körvonalaznak, és túl koránra helyezik a tanulók specializálódását.
- A kötelezően választandó helyett szakmai tárgy választásának megkötése indokolatlanul megnövelné az időközben más irányú továbbtanulást választó tanuló vizsgaterheit.
- A tanuló kötelességei és jogai (14. oldal) között említi a tervezet a „**tantárgy-, illetve tanárválasztás**”-t. Mit jelentene ez a lehetőség a gyakorlatban?

Ellentmondásos és/vagy kifejtésre szorul:

- Az **átjárhatóságot** nevesíti a koncepció, miközben az iskolatípusok kerettantervében erőteljes szakmai képzési, valamint tehetséggondozási és tagozati specialitásokkal ezt egyfelől megnehezíti.
- A magyar iskolarendszerre jellemző és a teljesítményt erőteljesen befolyásoló **iskolák közötti nagy különbségek** áthidalása iránti elkötelezettség nem került bele a koncepcióba.
- Nem derül ki a koncepcióból, hogy a szakközépiskola által adott szakképesítést az érettségivel együtt adja-e.
- Az egységes **központi írásbeli felvételi** vizsga eredménye azonnali, gyors, diagnosztikus információval szolgálna a 9. évfolyamra belépő tanulók tudásának és képességeinek vonatkozásában a középiskola számára a fejlesztés megtervezéséhez. Ennek ismeretében kérdés, mi a relevanciája egy a középfokú oktatási intézmények által összeállított írásbeli feladatsornak.
- Nem indokolja a koncepció, miért csak egy alkalommal hosszabbítható meg az **intézményvezetői megbízás**, és nem köti ki a megszerzéséhez a nevelőtestület egyetértését.
- Miközben a koncepció deklarálja, hogy közoktatási intézmény **legfőbb döntéshozó szerve a nevelőtestület**, a három tárgyból elégtelen osztályzatot kapott tanuló javítóvizsgára bocsáthatóságának döntését az igazgató döntési körébe utalja és nem nevesíti, milyen tényezőket kell e döntés közben figyelembe vennie az igazgatónak.
- Háromnál több év végi elégtelen osztályzat esetén kötelező évismétlést határoz meg a koncepció indoklás nélkül.
- Megváltoztatta a koncepció a **szorgalom** (2) értékelését hanyagról rosszra, és bevezette **magatartásból** és **szorgalomból** is az (1) nem megfelelő értékelési fokozatot, mely utóbbi bevezetésének nincs sem indoklása, sem következménye, tehát értelme sem.
- Az egyes iskolatípusokban és oktatási szakaszokban a kerettantervek **rögzítik** a nevelés és oktatás céljait, a **tantárgyi rendszert**, mely összeütközésbe kerülhet a TÁMOP 3.1.4 **műveltségterület tantárgyi bontás nélküli oktatása** 5 tanéven keresztül kötelező fenntartandóságával.
- A helyi tanterv vonatkozásában megengedi a koncepció a miniszter engedélyével a **kerettantervtől eltérő helyi tanterv** használatát, de nem tér ki arra, milyen esetekben lehet eltérést kezdeményezni.
- Az érettségi **vizsga funkcióját** a közoktatás **minőségi céljainak és magas színvonalának** a vizsgakövetelményeken és vizsgaszervezésen keresztül történő **biztosításában** határozza meg a koncepció, miközben a közoktatás általános iskola vagy szakiskolai minőségi céljait végképp nem az érettségi vizsga, a magas színvonalat pedig egyértelműen csak az oktatás minősége képes biztosítani.
- A közoktatási intézmény feladatai között szerepel a **tehetséges tanulók** felismerése, melynek kapcsán felvetődik a felismerés kritériumrendszerének megléte, valamint annak a kérdése, ki

dönt a tanulók tehetségességéről. A koncepció a tehetséges tanulók nyilvántartását is meghatározza feladatként a közoktatási intézmény számára, azt azonban nem nevesíti, milyen formában kell ennek történnie.

- A tanuló kötelességei között szerepel a **segítségnyújtás a rászorulóknak**, utóbbiak egyértelmű definiálása nélkül.
- A koncepció megválasztható diákönkormányzati vezetőnek azt javasolja, akinek az iskolai tanulmányi eredménye eléri, vagy meghaladja az iskolai átlagot. Ez egyfelől **nem demokratikus**, másfelől felveti az **iskolai értékelési gyakorlat** iskolai, illetve tanulói szinten vizsgált **egységességének** és **objektivitásának** a kérdését.
- A pedagógusok és alkalmazottak „**mindennapi életvitele**” a **munkaköri leírásba nem foglalható**, tehát arra nem fogalmazhat meg a törvény előírását. A kiemelt erkölcsi követelmények és a fokozott társadalmi elvárások nevesítése és tételes felsorolása is csupán a munkavégzésre vonatkozhat.
- **Szülői kötelezettséget** is megfogalmaz a koncepció, ám adós marad annak meghatározásával, milyen jogkövetkezménye van a szülői kötelezettségzegésnek például az iskolával való kapcsolattartás **elmulasztása** esetén.
- A **hat és nyolcosztályos gimnázium** tanulói iránt megfogalmazott **elvárások túlzónak** tűnnek. Így irreálisnak látszik a harmadik, sőt negyedik idegen nyelv sikeres elsajátításának és országos döntős arányuknak elvárása. Ezzel szemben a kompetenciaméréseken elért teljesítmény-előírás vagy túl engedékeny vagy az érintett tanulók képességének és kompetenciamérésen elért átlagos teljesítménye vonatkozásban tanúsított tájékozatlanság eredménye.
- Adós marad a koncepció a **szektorsemlegesség**, a **tehetség gondozó nemzeti együttműködés**, valamint az **ellenőrzési szakértő** definíciójával, miközben a szakértő vonatkozásában indoklás nélkül kiköti, hogy az csak közoktatási intézményben ténylegesen dolgozó vagy 10 évnél nem régebben nyugdíjba vonult pedagógus lehet.
- A koncepció teljességgel megfelel a tanulói öntevékenység, a motiváció erőteljes teljesítmény- és fejlődésfokozó hatásának kiaknázásáról, és meg sem említi az iskolai tudás gyakorlati életben való alkalmazhatóságának elvárását.
- A pedagógiai szakmai szolgáltatók (**pedagógiai intézetek**) **mérés-értékeléssel** kapcsolatos feladatai között csak az országos mérés-értékelési feladatok ellátásában való közreműködés szerepel a koncepcióban. Tapasztalataink szerint azonban fontos a **közoktatási intézmények külső segítése** mérési kultúrájuk fejlesztésében, az országos mérések értelmezésében, regionális/megyei/kistérségi/fenntartói szintű mérések-értékelések megszervezésében és végrehajtásában, fejlesztési javaslatok megfogalmazásában.
- A **kislétszámú osztály** és az előkészítő osztály működtetése fenntartói hatáskörbe tartozik. Az ehhez szükséges finanszírozási feltételeket nem a kormányzati költségvetésből fogják megoldani. Ezért ennek, ilyen módon megvalósuló **működtetésében nagy problémák lesznek**, a fenntartók nem fogják tudni finanszírozni azokat.
- A tervezet szövegében ellentmondó, hogy a preambulumban említett 3 ország a gazdasági válság hatására a **közoktatási ráfordítások csökkenésével**, vagy növelésével reagált-e. Egyszer így, másszor úgy jelenik meg a szövegben.
- A **normatív finanszírozás megszüntetésének** szövegszerű említése mellett nem szól az alternatív lehetőség(ek)ről.
- A kormányhatározat tervezett szövegében a „közoktatás szerkezetének átalakítása”, valamint „az intézményi finanszírozás hatékonyabb elosztása”, valamint „a versenyképes oktatás” szerepel indokként, míg az egyiket sem tartalmazza a vitairat szövege, utóbbi kifejezetten ellentmond a közoktatás közszolgálatként való deklarálásával.
- A „**súlyos fegyelmi vétség**” fogalmát definiálni kellene, mielőtt szankcionálják azt.
- A szülők jogánál említett jogosítvány, miszerint „**a szülőnek joga, hogy gyermeke nevelésére, oktatására a lehető legalkalmasabb intézményt válassza**” ellentétben áll azzal, hogy az iskolák a körzetükbe tartozó gyermekeket vehetik fel, s csak a maradék elv alapján iratkozhatnak be tanulók máshonnan. Amennyiben ez így marad, a szülők nem tudják érvényesíteni ebbéli jogukat.

- Jelenleg hatályban lévő törvényben és a tervezetben sem jelenik meg egyértelműen az **igazgató munkájának ellenőrzése**. Az intézmény munkájának ellenőrzése során közvetve az igazgatói munka is látható, de a fejlett oktatáspolitikával rendelkező országok mindegyikében az igazgató személye külön vizsgálat tárgyát képezi az ellenőrzés során.
- Az országos külső, szakmai ellenőrzés az intézményekben öt évenként ismétlődő. Nem látható azonban, hogy mi biztosítja a struktúra a kötelezőségeit, illetve hogy a **minősítéssel** milyen konklúziók járnak.
- Az országos külső, szakmai ellenőrzést végzők köre igen kiterjedt, azonban nem derül ki, hogy munkájuk finanszírozására honnan lesz fedezet.
- Az országos szakmai ellenőrzés a „megyei kormányhivatalok által felkért, erre a feladatra képzett és regisztrált...” megfogalmazásából több elem nem derül ki: Hol regisztrált az illető: az országos szakértői névjegyzékben, vagy máshol? Hol képzik és mikor? Nyilvános-e a jelentkezés, vagy felkéréssel lehet elérni? A szakmai ajánlás mi célt szolgál, ha megfelelően képzett szakértőről van szó? „2014-től csak Pedagógus II. fokozatú szakértő, később elsősorban csak Mesterpedagógus vehet részt” Azaz 2014-ig ki vehet részt az ellenőrzésben?
- Miközben a preambulumban mintaszerűen fogalmazza meg a **közoktatás célját** (és nem a közoktatási rendszer célját, ahogy a szövegben szerepel), miszerint „célja a test, a lélek és a szellem arányos fejlesztésének, valamint az ismeretek, készségek, képességek, jártasságok, attitűdök és az erkölcsi rend összhangjának tiszteletben tartásával (javasoljuk a „fejlesztésével” kifejezést is ide illeszteni) a személyiség és a közösségek harmóniájának elősegítése”, ugyanakkor más szöveghelyen egyoldalúan a „tudás” húzóerővé válásáról, illetve fontosságáról beszél.
- A közoktatási törvény céljaként feltüntetett fejezetben megfogalmazottak sokkal inkább a közoktatás, illetve az oktatáspolitikai céljaként értelmezhetőek. A törvény célja a célok elérését segítő, annak megfelelő normaalkotás kell legyen.

2. A konkrét, szöveget értelmező szövegszerű vélemények, javaslatok

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: Közoktatási törvény) módosításai kapcsán az alábbi észrevételeket és javaslatokat tesszük.

A) Alapelvek

Kiindulópontja, hogy a közoktatás nem szolgáltatás, hanem közszolgálat.

Vélemény: Azt a szemléletet kialakítani, hogy az oktatás nem szolgáltatás, hanem közszolgálat időszerű. Jelen helyzetben ez a szemléletváltás igen nehéz lesz, hiszen két-három generáció nőtt fel úgy, hogy a „szolgáltatás” minőségét kritizálta pusztán a szülő jogán. Egyetértünk a közszolgálatosság deklarálásával, ugyanakkor óhatatlanul vannak a közoktatásnak szolgáltatás jellegű tevékenységei, különösen az utóbbi évek nehéz gazdasági környezete által rájuk kényszerítve.

Elismeri az intézmények szakmai önállóságát, ugyanakkor nagyobb állami szerepvállalást tart szükségesnek.

Vélemény és javaslat: Az intézményi önállóság deklarálása mellett váljon megvalósítható gyakorlattá, vállalhatóvá az „intézményi önállóság”. Az állami szerepvállalás a működés biztosítója, támogatója, kielégítő finanszírozója legyen a közoktatásnak. A majdani miniszteri rendeletek, kormányrendeletek nagy figyelemmel legyenek erre a kettősségre, megtalálva az egyensúlyt és a kettő harmonizálását a folyamatokban is.

Csökkenti a tankönyvek számát, és fokozatos áttérést ír elő az általános iskolai ingyenes tankönyvellátásra.

Vélemény: Nagy szükség van a tankönyvellátás kaotikusságának megszüntetésére, a bizonyos területeken túlkínálat visszafogásra és a sok esetben meglévő hiányok pótlására (pl. szakmai alapozó oktatás szakmai kiadványai, tankönyvei).

Javaslat: A vitaanyag térjen ki arra, hogy mi szabályozza majd, mely tankönyvek maradhatnak fogalomban, illetve aggályos lehet, hogy a tankönyvhasználat erős szabályozása nem sérti-e az intézmény és a pedagógus szakmai autonómiáját.

„A tankönyvek az általános iskolában ingyenesek, az iskola tulajdonát képezik.”

Vélemény: Egybehangzóan nem értünk egyet az általános iskolai tankönyvek ingyenességével. A gazdag szülő miért nem fizet? A középiskolás gyereket nevelő szegény szülő miért fizet? Csak a tankönyvekre vonatkozna az ingyenesség, vagy a munkafüzetekre is? Ha könyvtári példányokból tanulnak a gyermekek, hogy oldható meg a tanulás tanítása, ill. hogy pl. szövegértési feladatok során bejegyzések kerülhessenek a könyvre?

„A gyermekek tankötelezettsége 6 éves korban kezdődik, és 17 éves korig tart.”

Vélemény: Intézetben belül is különféle álláspontok vannak a tankötelezettség korhatárának megállapításával kapcsolatban. Van, aki nem látja érdemi változtatásnak a 17. év tankötelezettséget, szükségességét a 18. évhez viszonyítva, illetve a középiskolai oktatás vonatkozásában. Van aki 16 évben állapítaná meg a tankötelezettség határát, és van, aki jönnek tartja a 17 évre történő változtatást.

„Az iskolarendszer átjárható, azaz a fogadó intézmény követelményei szerint más iskolába vagy iskolatípusba akár tanév közben is át lehet lépni”

Vélemény: A középiskolai oktatás 4-5. évében a mobilitás lehetősége reális igény lehet mind az iskolák, mind a tanulók és szülők részéről. Azonban ennek körülményeként szabályozásának hiánya kaotikussá teheti a rendszert, amennyiben a szülő, tanuló nem partnere az iskolának. Az átjárhatóság kérdése mennyiben különbözik a mostani koncepciótól?

Javaslat: Szükség lenne egy olyan protokoll kidolgozására, amely az intézménybe újonnan érkező gyermek beilleszkedését, integrációját segíti, biztosítja különös tekintettel az eltanácsolt, fegyelmi eljárás keretében áthelyezett, magatartászavaros gyermekek esetében.

„Az alapkú, az iskolarendszerű szakképzést is magában foglaló középfokú nevelés-oktatás, a felsőoktatás az oktatási rendszer egymásra épülő, szerves részei. A közoktatás bármely szintje felnőttoktatásként is folyhat.”

Vélemény: Nagy szükség lenne arra, hogy az új törvénykezés a szakképzés iskolarendszerben való szükségességét erősítse. A sok-sok vállalkozásban folyó képzés nem adja meg a kellő pedagógiai és szakmai biztosítékot a kimeneti követelmények teljesítéséhez. Ez tovább rontja a szakképzés amúgy is a kellenél alacsonyabb színvonalát.

„Az alsó tagozat feladata az alapvető kompetenciák életkornak megfelelő fejlesztése, meghatározott ismeretek megtanítása, és a mindennapos testmozgás biztosítása.”

Vélemény: Nagyon ideális lenne valóban a mindennapos testnevelés, azonban hogy biztosíthatók ennek feltételei?

Javaslat: A tanítási idő folyamatába illesztve, napi 2X 20-20 perces tartásjavító tornát iktatni, mely a tanteremben is biztonságosan megvalósítható.

„Minden településen, ahol ezt legalább nyolc szülő igényli, működni kell az alsó tagozat feladatait ellátó tagiskolának.”

Vélemény: Ez a normál osztályokra vonatkozik? Hogyan rendelkezik a törvény abban az esetben, ha a szakvélemény alapján korrekcióra szoruló gyermekek szülei igénylik a helybeni iskolát?

„Az általános iskolát követően, illetve – nyolc- vagy hatévnyolc éves gimnáziumi képzés választása esetén 5. vagy 7. évfolyamtól kezdődően – minden gyermek képességeinek, törekvéseinek és tudásának megfelelően, a középfokú iskola felvételi követelményei szerint folytathatja tanulmányait.”

Vélemény: A középiskolába felvett gyermek nem a „felvételi követelményei szerint folytathatja a tanulmányait”, - mint ahogyan a tervezet írja, - hanem a helyi tanterv szerint. A felvételi követelmények remélhetőleg olyanok lesznek, hogy megfeleljenek a helyi tantervnek, de ez más kérdés.

Javaslat: „Az általános iskolát követően, illetve – nyolc- vagy hatévnyolc éves gimnáziumi képzés választása esetén 5. vagy 7. évfolyamtól kezdődően – minden gyermek képességeinek, törekvéseinek és tudásának megfelelően, folytathatja tanulmányait a választott középfokú iskolában, ha megfelelt a felvételi követelményeknek.”

B) Közoktatási intézmények

Gimnázium tekintetében négy, hat, nyolc évfolyamot említ a tervezet.

Vélemény: A törvénytervezet nem tesz említést a nyelvi előkészítő és a két tanítási nyelvű osztályokról – ezek eltűnnek? Ugyanakkor a hivatkozott törvények listában pl. a két tanítási nyelvű képzésről szóló törvény még szerepel. A szakközépiskolákban az ötödik év a technikai képzés megszerzése? Ott sem lesz NYEK és kéttannyelvű? Vagy a kéttannyelvűk esetében csak a négyéves és a hatéves képzést támogatja, az ötévest nem? Ezek a kérdések nem tisztáztak.

„A hat és nyolc évfolyamos gimnázium tanulóitól a fokozott tehetséggondozás eredményeképpen többlet-teljesítmény várható el. A kötelező tanítási órák száma évfolyamonként átlagosan 1,5 órával magasabb, mint más iskolák azonos évfolyamán.”

Vélemény: Tanítási órák száma 1,5 órával több + 3. ill. 4. nyelv + 3 műveltségi területen versenyre készülés + két önképzőkör. Ez hány plusz órát jelent? Mindemellett, ha nem hagyunk időt a feltöltődésre, relaxációra, akkor gyökereiben gátoljuk a tehetség kibontakozását (lásd. tehetséggondozás 3. célja) Hány fős osztályokra vonatkoznak ezek az elképzelések?

A hat és nyolc évfolyamos gimnáziumoknál a 3 nyelv oktatása – illetve a 4. felajánlása.

Vélemény: Két nyelv tisztességes megtanítása a diákoknak bőven elegendő. Nem hisszük, hogy szülői hozzájárulás (különórák, külföldi tanulás) nélkül lehetséges lenne, az iskolának pedig ne az legyen a célja, hogy másokra bízva a feladatok elvégzését. A harmadik idegen nyelv bevezetése (hány órában, milyen szinten?) belefér-e az órakeretbe? Reális elképzelés-e a hat és nyolcosztályos gimnáziumban a negyedik idegen nyelv fakultatív tanulásához szükséges feltételek megteremtésének kötelezettsége?

„A munkába álláshoz, az önálló életkezdéshez szükséges ismeretek elsajátítására lehetősége van annak is, aki nem rendelkezik alapfokú iskolai végzettséggel. A szakmatanulásra nekik is lehetőségük van a 16. életév betöltése után. Az alkalmassági vizsgák számukra is kötelezőek.” (4. melléklet, 28. oldal)

Vélemény: Mit ért ezalatt a jogalkotó?

„A szakközépiskola – kerettantervének megfelelően – négy vagy öt évfolyammal működik, felkészít az érettségi vizsgára, és szakképzést ad. Egyes szakmákban az ötödik évben folyó képzéssel technikai végzettség szerezhető.”

Vélemény: A szakközépiskola ilyen irányú visszarendezése üdvözlendő és részünkről egyetértésre találó. Változás, aki hosszú évek tapasztalatával rendelkezik a korábbi szakközépiskolai oktatásban.

Javaslat: Egyértelművé tenni:

- A szakközépiskola felkészít az érettségi- és „képesítő vizsgára”? Mivel szakképesítést is ad jelentősége van annak, hogy az érettségén túl a szakképesítés követelményeinek is meg kell felelni.
- A szakközépiskola az érettségivel szakképesítést ad? Vége a TISZK-eknek? Hogyan néz ki a jövőben a szakközépiskola és a TISZK központok együttműködése?
- Az ötödik évben folyó képzéssel szerezhető technikai végzettség esetén szabályozandóak az „egyes szakmák”? A rendeleti szabályozásban javasoljuk nagy figyelmet fordítani, mivel a szakképesítések között ez nagy feszültséget eredményezhet, kiválogatódhatnak „divatos”, előnyt élvező szakmák, amely nem szerencsés, illetve a túlképzés és a hiányszakmák megjelenéséhez vezethet.
- A szakközépiskola szakmaisága a 21 szakmacsoportban marad a továbbiakban is?
- Az 5 szakterületen lesz lehetősége a szakközépiskolának az oda tartozó szakmacsoportok szerint? Vagy más-más szakterület egy-egy szakmacsoportjában oktathat/képezhet?
- Az érettségi utáni szakképzés, az OKJ képzések csak a TISZK központok lehetősége lesz, vagy visszakérülhet a szakközépiskolába is? Fontos szempont, hogy ne legyenek kivételezett szakközépiskolák, akik képezhetnek érettségi utáni OKJ szakképzésben, mások pedig nem.

„Fogyatékossgal élő tanulók szakiskolai képzését látja el a speciális szakiskola, ahová öt vagy hat évig járhatnak a tanulók.”

Vélemény: Egyéb más, nem tanulmányi okból, hanem pl. hosszadalmas betegség, baleset, szakmára való alkalmatlanság késői felszínre kerülése stb. is jelentheti a speciális szakiskolai oktatásban való indokolt részvételt, nem csak a fogyatékossg. Nincs meghatározva, hogy hány éves koráig vehet részt ebben a tanuló, ezt jó megoldásnak tartjuk.

„A pedagógiai szakszolgálatok szakember-létszámát – a megelőző három év esetszám-átlagát figyelembe véve – úgy kell megállapítani, hogy egy-egy gyermeknek két hétnél hosszabb időt ne kelljen a vizsgálatra várakoznia.”

Vélemény: Aki egy kicsit közelebről ismeri a pályaválasztási tanácsadást igénybe vevők jelentkezési szokásait, tisztában van azzal, hogy ez nem egyenletes, a felvételi határidők előtti időszakban toronymagasan megugrik, ami akár két hónap is lehet. Ilyenkor több mint két hetet (néha két hónapot) kell várakozni, nyáron viszont ennél kevesebbet. A szakértői bizottságok – szükség szerinti – gyakoribb felülvizsgálata sok, előfordult eset kapcsán növelné a hatékony segítségnyújtást.

Javaslat: A törvény tartalmazhatna egy olyan kötelezettséget a végzős osztályoknál (vagy a végzést megelőző két éves időszakra vonatkozóan), hogy vegyenek részt pályaválasztási tanácsadáson – esetleg a 60 órás karitatív munka terhére. Az legyen 50, erre meg szánjanak 10 órát legalább, ezzel is segítve a fiatalok pályaválasztási döntését. Nem csak a vizsgálat, a teljes folyamat (fejlesztés stb.) feltételeinek fejlesztése is fontos lenne.

„A tanulói jogviszony idejére a tanuló térítés ellenében diákigazolványt kaphat, amelyről külön jogszabály rendelkezik.”

Vélemény: A tankötelezettségét teljesítő tanuló számára a diákigazolvány megkapása miért esetleges?

Javaslat: A tanuló feltétel nélkül kapjon diákigazolványt.

Hídprogram

Vélemény: A Hídprogram elnevezést és a program elvét, a gyakorlatban történő alkalmazhatóság teljes kidolgozása mellett („felzárkóztató” működésének tapasztalataira épülő, ezeket jól ismerő szakemberek által megfelelően kidolgozva) jónak, hiánypótlónak találjuk, így el is érhetné a célját. Azonban kérdés, hogy ez a felkészítő oktatást váltaná-e ki? A különbség, hogy ehhez értelmezésünk szerint el kell végeznie az általános iskola 8 osztályát. Kérdés, hogy mi lesz a Dobbantó programra és a Felzárkóztató oktatásra átvált iskolákkal? A híd program keretében felzárkóztatott diákok az adott középiskola képzé, ugyanakkor lehetséges, hogy máshová felvételizik?

C) NAT, kerettantev, helyi tanterv, érettségi vizsga

„...Nemzeti alaptantervre épülő kerettantervek és az intézmény pedagógiai programjának részét képező helyi tanterv, valamint középfokú intézményekben az érettségi vizsgaszabályzat együttesen jelölik ki.”

Vélemény: A szakközépiskolák esetében nem elegendő az érettségi vizsgaszabályzatra utalni, amennyiben szakképesítést is ad, illetve ha ez a szakképesítés a 9-12 vagy 13. évfolyamban megszerezhető.

Javaslat: A nevelő-oktató munka pedagógiai kereteit, célját, tartalmát, követelményeit, értékelésének kritériumait szükséges kiegészíteni az érettségin túl a szakmai képesítővizsgára való felkészítés céljával is.

„Az iskola számára kötelező valamely kerettanterv kiválasztása, amelyet a helyi tantervben megnevez”

Vélemény: A kerettanterv mint erős központi szabályozás jó hatékonyságú lehet és megalapozhatja az eredményes pedagógiai munkát. Azonban a szabadon hagyott időkeret kérdéses, hogy mennyire biztosítja az intézet szakmai önállóságát.

„A helyi tanterv megnevezi a választott kerettantervet, továbbá leírja azt a megközelítőleg 10%-nyi szabadon választható tananyagtartalmat, amit a kerettanterv nem fed le.”

Vélemény: Ez a 10%-nyi lehetőség igen csekély, kevés ebből az iskola specialitásait megmutatni és lehetőséget adni.

Javaslat: A helyi tanterv legalább 20%-ban kapjon szabad lehetőséget.

„Az érettségi bizonyítvány középiskolai végzettséget tanúsít”

Vélemény: A szakközépiskola esetében ez nem elegendő, itt a szakmai végzettség megszerzéséről is szó van.

Javaslat: „A gimnáziumi és szakközépiskolai közismereti képzés végén érettségi vizsga tehető.”

„Szakmai vitában eldöntendő, hogy szakközépiskolákban – a magyar nyelv és irodalom, valamint az idegen nyelv kivételével – legyen-e lehetőség egy kötelező és egy kötelezően választandó tantárgy helyett szakmai tantárgy választására.”

Vélemény: Nem világos, hogy a közismereti képzés, illetve a szakmai tantárgy választásának lehetősége hol van a szakközépiskolában? Ezek szerint a szakközépiskolában csak esetleges, hogy szakképesítést ad? Illetve hogyan adja, ha nem tesz ebből vizsgát?

Javaslat: A szakközépiskolai érettségi tartalmazzon szakmai vizsgát is, lásd a korábbi szakközépiskolai érettségi és képesítő vizsgát, amely szakmai végzettséget is adott. Csak az esetlegesen választható szakmai tantárgyat érettségi tantárgyként behozni nem látjuk jelentőségét ezzel vegyíteni az érettségit. A szakközépiskolai tanulmányok befejezéseként lehetőség, illetve választhatóság lehetne csak az érettségi vizsga, illetve aki a szakképzés iránt elkötelezett az érettségi-képesítő vizsga (nem csak egy érettségi tantárgyként választani a szakmai alapismeretet). Ez a lehetőség még tovább folytatható, hogy a további tanulmányokba beszámítást, a korábbi tanulmányok elismerését jelentse az eredményes szakmai érettségi, illetve az érettségi utáni szakképzésbe való bekerüléshez jelentsen belépési előnyt.

„A szakiskola vagy szakközépiskola adott szakképesítésre való felvételhez egészségügyi és a pályaalkalmasságra vonatkozó szakvéleményt kérhet. A szakmai alkalmassági vizsga követelményeit az iskola igazgatója és a gyakorlati képzés szervezője együttesen állapítja meg. A követelményeket az iskola nyilvánosságra hozza.” (4. sz. melléklet)

Vélemény: A fenti szöveg értelmezéséből az következhet, hogy egyes iskolák, az igazgató és gyakorlati képzés szervezője meglátásai szerint más-és más szakmai alkalmassági követelményeket állíthatnak fel. Így az azonos szakterületen szakmacsoportban oktató iskolák között ez lényeges eltérést indukálhat, amely veszélyeket rejt a szakmai alkalmasság megítélésében a túl szigorú elbírálástól a túl enyhe szintig. Fontos lenne a szakmai alkalmassági vizsga objektívitásának biztosítása az adott szakképesítésre vonatkozóan.

60 óra közösségi szolgálat eleme

Vélemény: Egyetértünk a szociális érzékenység növelésének igényével, azonban részletezést kíván, hogy ki és hogyan igazolhatja, milyen tevékenységek számítanak annak, stb.? Az érettségi vizsgára bocsátás feltételeként meghatározni a 60 óra közösségi szolgálatot nem lesz betartható, így könnyen formalitássá válhat.

Kivételek

Az alkalmazás feltételeinél kivételi szabályok vonatkoznak a testnevelőkre, illetve a nyelvszakos tanárookra. A tantestületekben nagy feszültséget okoz, ha az érettségiztetés alkalmával a bizottság tagja egy főiskolai végzettségű nyelvszakos tanár, ugyanakkor egyéb tárgyak tanárai nem érettségiztethetnek csak a megfelelő végzettséggel. A nyelvszakosokkal való kivételezés azért is pregnáns, mert sok tanulót vizsgáztatnak.

D) Közoktatási intézmény alapítása, működése, vezetése

„A szakmai munkaközösséget munkaközösség-vezető vezeti, akít a munkaközösség javaslatára az intézményvezető biz meg legfeljebb öt évre. A megbízás legfeljebb egy alkalommal meghosszabbítható.” (8. oldal)

Vélemény: Miért maximálja a törvény 10 évben a munkaközösség-vezető kinevezését?

Javaslat: „A megbízás meghosszabbítható.”

Diákönkormányzatok működése

Vélemény: A diákönkormányzatok működéséhez szükséges lenne központilag meghatározott pénzeszköz hozzárendelése, amit csak ezen a területen lehetne felhasználni. A diákönkormányzat vezetőinek kiválasztását nem célszerű tanulmányi eredményhez kötni.

Az intézményekben „nyilvános, stabil és kiszámítható közvetítő, mediáló, konfliktusmegoldó, a sérelmet orvosló (reszorációs), elkülönítő és büntető kezelési szabályrendszer működtetése”

Vélemény: Nagyon támogatható és öröndetes az iskolai konfliktusokat megelőzendő nevesített technikák alkalmazása, amit az intézményi SZMSZ tartalmaz majd. Ennek megfelelő gyakorlati alkalmazását viszont meg kell tanítani a pedagógusoknak.

Szakmai szolgáltatás működtetése

Vélemény és javaslat: A fővárosi önkormányzat kötelező közoktatási feladatai közé be kell építeni a szakmai szolgáltatás biztosítását is. A főváros által fenntartott intézmények ilyen irányú ellátása (továbbképzések, szaktanácsadás stb.) már eddig is jól működő szervezetben valósult meg (MFPI), az igény óriási rá.

Házirend

Vélemény: A házirend nem csak a diákokra kell, hogy vonatkozzon, az iskolahasználók mindegyikére kell alkalmazni, mivel ebben szabályozzák az iskola nyitása-zárását, amit a technikai személyzetnek is be kell tartani, de a szülők bejárását az iskolába is itt lehet meghatározni. Ezen kívül a pedagógusokra is kell, hogy vonatkozzon, hiszen pl. a szünetek rendje az ő munkájukat is befolyásolja. Ezért téves az a megfogalmazás, miszerint a házirend a diákokra vonatkozik.

E) Gyermek- és ifjúságvédelem

A törvény koncepció vitaanyaga a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak között a 17. oldalon felsorolja a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőst, de a koncepció a nevelő-oktató munkát segítő alkalmazottak köréről és létszámáról szóló 17. számú melléklete nem tartalmazza.

Hivatkozási alapok:

- A Szárny és Teher c. tanulmány a gyermek- és ifjúságvédelmi szakembereknek fontos feladatot szán a drogprevenció, egészségnevelés, szabadidőtöltés területén. Egyre több a hátrányos helyzetű diák Magyarországon. Az iskolákban sok esetben olyan új – eddig a család által megoldott – feladatokat is át kell venni, mint például a gyermekek érzelmi nevelése, a helyes viselkedéskultúra kialakítása, a társas kapcsolatok megfelelő kezelése, a munkaszereket, a feszültségek oldása, az érvényesülés lehetőségeinek, kitörési pontoknak a megmutatása, életvezetési ismeretek. Az ifjúságvédelmi felelős az osztályfőnökkel, az iskolapszichológussal, védőnővel együtt képes e komplex feladatok megoldására. Az ifjúságvédelmi felelős az a személy, aki az érintett tanulókkal napi kapcsolatban van, ezért alkalmas a magatartási, szocializációs problémák kezelésére.¹
- A Szárny és Teher arra is felhívja a figyelmet, hogy a kollégiumok feladatrendszerébe a gyermek és ifjúságvédelmi feladatokat be kell építeni. A kollégium sajátos terület: egész napos, pedagógiailag vezetett és felügyelt tevékenységrendszer, ami az iskolainál rugalmasabb időgazdálkodással és csoportszervezéssel bír. Különösen nagy a felelősség a kollégiumban a család távolsága miatt. A preventív jellegű kamaszkori krízisek szakszerű kezelése tipikusan gyermek-és ifjúságvédelmi feladat, az ifjúságvédő tapintatosan, megbélyegzés nélkül tud segíteni szükség esetén a családnak és a diáknak.²
- A közoktatási törvény koncepciója a fegyelmezés tekintetében is kiemeli: A nevelési-oktatási intézmény a normasértés szintjétől és jellegétől függően külső segítséget is igénybe vehet az iskolai fegyelmezés területén, így pl. család- és gyermekvédelmi szakembertől.³
- A 2010/2011-es Nemzeti Ifjúsági Stratégia⁴ is egy sor olyan feladatot tartalmaz, amit kézenfekvő lenne a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős munkakörében rögzíteni, ehhez azonban **az szükséges, hogy az új közoktatási törvény ismét kötelező státuszként írja elő a nevelési-oktatási intézmények számára gyermek- és ifjúságvédelmi felelős alkalmazását.**

Előzmények:

- A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosításáról szóló 1996. évi LXII. törvény bevezette a **gyermek- és ifjúságvédelmi felelős** fogalmát és a Közoktatási törvény 1. számú mellékletében a nevelési-oktatási intézményekben foglalkoztatott gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök létszámát általános iskolában, középiskolában, szakiskolában **0,5 (fél) főben** állapította meg.
- Ez a szabályozás 1996. szeptember 1-jétől 2004. december 31-ig **kötelezettségként írta elő a félállású gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök** alkalmazását az előbbieken felsorolt három nevelési-oktatási intézmény típusban.
- A Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. évi CXXXV. törvény a Közoktatási törvény 1. számú mellékletében foglaltakat akként módosította, hogy **a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök ajánlott** létszámát általános iskolában, középiskolában, szakiskolában **1 (egy) főben** állapította meg.
- A hatályos szabályozás szerint is e státus **csak az ajánlott között van.**

¹ Szárny és Teher c. tanulmány 19. o.

² Szárny és Teher c. tanulmány 214-215. o.

³ Vitaanyag 15. o.

⁴ 1012/2010. (I. 22.) Korm. hat. a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról

Vélemény:

- 1996. szeptember 1-jétől kezdődően – több mint nyolc éven keresztül – a nevelési-oktatási intézmények vezetői olyan pedagógusokat választhattak ki a félállású gyermek- és ifjúságvédelmi felelősi munka ellátására, akik valóban a nevelőtestület gyermek- és ifjúságvédelmi koordinátoraivá tudtak válni. Ezek a szakemberek valódi műhelymunkát alakítottak ki az intézményük közösségén belül, - melyhez meg volt a személyi presztízsük is – és képesek voltak arra, hogy a „háttérből” diszkrétan támogassák mind a tanulókat, mind a tanulók családját.
- Fentieken túlmenően a kapcsolatfelvételek is sokkal gördülékenyebben működtek a külső intézményekkel (GYEJO, Családsegítő Szolgálat, Gyámhatóság, Nevelési Tanácsadó).
- A félállású gyermek- és ifjúságvédelmi felelősöknek elegendő idejük jutott az óralátogatásokra és nem utolsó sorban képesek voltak időben beavatkozni a problémás diákok kezelésébe – amit a többi kolléga el is fogadott – mindezek eredményeként a prevenció is jóval hatékonyabban működött.

Javaslat:

- A korábbiakban felsorolt előnyökre és az 1996. szeptember 1-jétől 2004. december 31-ig tartó időszakban már jól bevált és működőképes szabályozásra tekintettel javasoljuk az általános iskolákban, középiskolákban és szakiskolákban a **kötelezően félállású gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök alkalmazásának visszaállítását.**
- Álláspontunk szerint **az óvodákban is foglalkoztatni kellene gyermek- és ifjúságvédelmi státuszt betöltő személyeket, hiszen az óvodák a gyermeknevelés legérzékenyebb szakaszában végzik a munkájukat,** különösen igaz ez azokra az óvodákra, amelyeknek az alapító okiratában rögzítésre került az integrált nevelés. **Az óvodákban végzett gyermek- és ifjúságvédelmi munka jelentősen segítené a prevenciót.**
- Az általános iskolákon, középiskolákon és szakiskolákon túlmenően, nemcsak az óvodák esetében, hanem a **kollégiumok** tekintetében is javasoljuk a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök kötelező foglalkoztatását a gyermekvédelmi munka hatékonyságának növelése érdekében.
- A gyermekvédelem eredményes és globális működésének elengedhetetlen feltétele a **félállású gyermek- és ifjúságvédelmi felelősi státusz kötelezővé tétele az egész ország területén,** ennek érdekében javasoljuk, hogy a Közoktatási tv. hatálya alá tartozó valamennyi óvodában, általános iskolában, középiskolában, szakiskolában és kollégiumban tegyék kötelezővé az ilyen státuszt betöltő személyek alkalmazását.
- A hatályos szabályozás szerint a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős pótszabadságának, valamint juttatásainak meghatározására a pedagógus munkakörben foglalkoztatott közalkalmazottakra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. Ezzel kapcsolatos javaslatunk a következő: a gyermekvédelmi koordinátor **óraszám, díjazása legyen feladat- és létszámfüggő.**
- Javasoljuk továbbá a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős **elnevezés módosítását gyermek- és ifjúságvédelmi koordinátorrá,** hiszen a nevelési-oktatási intézményekben a gyermekvédelmi munkát segítő, ellátó, szervező szakemberek tevékenységét e megnevezés véleményünk szerint jobban kifejezi.
- A Közoktatási törvény hiányosságai között szeretnénk megemlíteni, hogy az értelmező rendelkezések között csak a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek (121. § (1) bek. 14. pont) fogalom meghatározása szerepel, a Közoktatási törvény egyszerűen mellőzi a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (a továbbiakban: Gyermekvédelmi törvény) definiált veszélyeztetettség (Gyermekvédelmi törvény 5. § n) pont) fogalmát, amiből következik, hogy **a két törvény nincsen összhangban a problémás gyermekek fogalom meghatározásait illetően.**
- Mindkét törvényben pontosítani, egyértelműen tisztázni kellene a fogalmakat; mit értünk **hátrányos helyzeten,** illetve **veszélyeztetettségen.**
- Látenszen és köztudottan nagyszámúval több a problémás gyermekek száma, de mivel a Közoktatási törvényben nem szerepel a veszélyeztetettség fogalma, így a statisztikai adatok alapján torz képet kapunk, illetve a kapott adatok szerint látszólag nincs is olyan nagy szükség a félállású gyermek- és ifjúságvédelmi felelősi státusra sem.

- A bekövetkezett társadalmi változások az iskolai életet is megváltoztatták, ehhez járul még a pedagógusok képzésének e területhez kapcsolódó hiányossága, és a média erős tudatot befolyásoló szerepe. Mindezek együttesen is indokolják e rendkívül nagy pedagógiai felkészültséget igénylő státusz biztosítását intézményenként egy – legalább félállású – koordinátor személyében.
- Végül problémaként említjük meg az **akadozó ellátórendszert, a közös adatbázis hiányát**, ami könnyítené valamennyi érintett munkáját egy-egy ügy kapcsán, a gyermekvédelem területén.

F) Pedagógiai szakmai szolgáltatás, pedagógiai intézetek

Tisztázandó kérdés és az új közoktatási törvény tervezetének szövege sem tesz egyértelmű állásfoglalást annak ügyében, hogy milyen feladatot szán a pedagógiai szakmai szolgáltatásoknak, a jelenleg fővárosi és megyei fenntartásban működő pedagógiai intézeteknek.

Az elmúlt évtizedben egyre több megyei pedagógiai intézet szűnt meg, amely elsősorban a központi forráselvonásoknak, valamint a megyék finanszírozási nehézségeinek estek áldozatul. **Az új közoktatási törvénytervezet nem írja elő kötelező közoktatási feladatként a fővárosi, illetve megyei önkormányzatok részére a pedagógiai szakmai szolgáltatások biztosítását.**

A jogszabálytervezet ugyanakkor „a megyei kormányhivatalok, illetve a nevelési-oktatási intézményt fenntartók” számára teszi lehetővé „pedagógiai intézet alapítását, illetve működtetését”. **Ugyanezen jogszabály 7-es számú melléklete a „közoktatási intézmények fenntartásának, alapításának és megszüntetésének szabályai, fenntartói jogosultságok” címmel egyértelműen a megyei kormányhivatalok fenntartási feladat- és hatáskörébe utalja a pedagógiai intézetek létrehozását, alapítását és fenntartását.**

Vélemény:

- **Végig gondolható, hogy ez nem csupán a jogszabályon belüli ellentmondást jelent, hanem a pedagógiai intézetek feladat- és hatáskörének újraértelmezését is** – amelyet a jogszabály ugyan nem részletez, sőt nem is említ – azonban nyilvánvaló, hogy ha a nevelési – oktatási intézmények fenntartásáról gondoskodó (települési, megyei, fővárosi) önkormányzatok nem rendelkeznek jogosultsággal (és finanszírozással) a pedagógiai szakmai szolgáltatások (tantárgygondozás, tanulmányi versenyek, pedagógus továbbképzések szervezése, szaktanácsadás, mérés-értékelés, szakmai műhelyek működtetése, stb.) ellátására, hanem egy elsősorban ellenőrzési jogosultsággal létrehívott oktatási osztály működteti majd az eddig meglévő pedagógiai intézetek szervezeti integrációjával és/vagy fenntartóváltásával és/vagy új intézetek létrehozásával valamely megyei kormányhivatal szervezeti struktúrájában, úgy **a pedagógiai intézetek funkciója a nevelő-oktató munkát belülről segítő, támogató funkcióból átvált egyfajta külső, ellenőrző funkcióba.**
- A koncepciónak lehet létjogosultsága akkor, ha a kormány szándéka a pedagógiai intézetek szakmai kapacitásának a nevelési-oktatási intézmények külső értékelésbe való bevonása – azonban ezt egyetlen ponton sem jelzi a vitaanyag – ebben az esetben azonban az eddigi segítő, támogató funkció eltűnik, és az intézményi kapacitások véges volta miatt ezek a tevékenységek eltűnhetnek a rendszerből, amely a rendszer számára határozottan káros következményekkel járhat.
- A nevelési – oktatási intézményeket segítő, támogató szakmai szolgáltatások biztosítása – úgy véljük – nem csak a piaci alapon munkát vállaló vállalkozásoknak és szervezeteknek a feladata és lehetősége kell legyen – egy-egy hosszabb-rövidebb projekt, fejlesztés megvalósításáig természetesen az ő szerepük és kapacitásaik nélkülözhetetlenek –, hanem az intézményeket belülről ismerő, hosszú távon támogatni tudó, érdemi párbeszédre törekvő pedagógiai intézeteké is. **A pedagógiai intézetek esetleges funkcióváltásával (támogatóból**

ellenőrző funkció) az intézményeket és az intézményfenntartókat hosszú távon vélhetően teljesen a piaci szereplők „karmai közé” taszítaná a szakmai szolgáltatások ellátása terén.

Jelen tervezett szabályozás esetleges bevezetésével a pedagógiai intézetek két szempontból is ellentmondásos helyzetbe kerülhetnek.

- Egyrészt a jelenlegi fővárosi, megyei pedagógiai intézeteknek párhuzamosan kellene működniük a kormányhivatalok által esetlegesen a jövőben létrehozott pedagógiai intézeteivel, miközben mindkettőjük szakmai irányítója a területileg illetékes kormányhivatal lenne. A fenntartó kormányhivatal finanszírozási okokból nyilvánvalóan lemondana erről a „versenyztetésről” és vagy a jelenleg működő fővárosi, megyei pedagógiai intézet fenntartóváltásával hozná létre szakmai szolgáltató intézményét, vagy a meglévő pedagógiai intézet megszüntetésével hozna létre egy új szolgáltató intézményt az előbbi mintájára. Mindkét esetben létrejönne a fent vázolt – a rendszer szempontjából nem kívánatos – funkcióváltás.
- A fenti módok valamelyikével létrehozott új intézmény tekintetében két jelenleg ellátott feladatát tekintve lehetne helyénvalónak és vélhetően hasznosnak értékelni a lépést. Az egyik a mérés-értékelési rendszerek működtetése, a másik a szaktanácsadói tevékenység feladatköre. Ugyanakkor mindkét esetben szükség lenne ezzel párhuzamosan a szakértői és szaktanácsadói rendszer, illetve feladat- és hatáskörök, valamint a pedagógiai intézetek által végzett mérés-értékelési rendszerek és az Oktatási Hivatal által működtetett mérés-értékelési tevékenységek összehangolására, újragondolására és szabályozására. A pedagógiai intézetek ugyanis jelenleg kizárólag olyan mérés-értékelési rendszereket működtetnek, melyeket az Oktatási Hivatal nem és fordítva, tehát nem végeznek azonos mérés-értékelési feladatokat, ráadásul nem azonos céllal végzik azokat. Ez természetesen újragondolható és összehangolható, amennyiben a koncepciónak ez kívánatos eleme. Megjegyzés, hogy jelen koncepcióban a pedagógiai intézetekhez sorolt vizsgaszervezési feladat ugyancsak ellenőrző, központi szerepet feltételez, azonban a pedagógiai intézetek ilyen tevékenységet jelenleg nem végeznek. A szakmai szolgáltatások valamennyi egyéb területe azonban egyáltalán nem egyeztethető össze az ellenőrző (kormányzati) funkcióval: jelesül a versenyszervezés, konferenciaszervezés, szakmai műhelyek működtetése, intézményvezetői és pedagógusi szakmai támogatás, pedagógus továbbképzések szervezése, tájékoztatás és online, interaktív információ-szolgáltatás pedagógusok és intézmények részére (utóbbi javasolt beemelése) stb. Utóbbiak – jelen értelmezésben – kimondottan fenntartói feladat körbe tartozó támogató funkciók.
- Másrészt előfordulhatna az a – nemkívánatos – helyzet is, hogy a megyei kormányhivatalok által fenti módok bármelyikével létrehozott és működtetett pedagógiai intézetekben dolgozó munkatársak (pedagógusok, pedagógiai szakértők, szaktanácsadók, stb.) részben ugyanazok lennének, akik külső szakértőként is ellenőriznék a közoktatási intézményeket. Ez a fent vázolt két funkció összemosódását eredményezné, így az intézetek munkatársai (és fenntartói) önellentmondásba kerülnének feladatuk ellátása során. **Az elmúlt két évtized szakmai tapasztalata alapján vélelmezhető, hogy ebben a struktúrában nem lehetne kellően elválasztani a „segítő szaktanácsadó” pedagógiai szakmai szolgáltatásokat az „ellenőrző, szabályozó, irányító” oktatási szakigazgatási feladatoktól. Az előbbi feladatrendszer kulcsfigurája a szaktanácsadó, az utóbbié a közoktatási szakértő.**
- A gyakorlatban ez azt jelentené, hogy ha egy iskolában dolgozó pedagógushoz ellátogatna a megyei kormányhivatal küldötte, akkor a pedagógus számára teljesen mindegy lenne, hogy az illető szaktanácsadói, vagy szakértői minőségben jön. Ami biztos, hogy semmi olyat nem kérdezne, nem mondana és vélhetően nem tenne, ami a kollegiális bizalmi viszonyt feltételezné, aminek révén lehetőség lenne a pedagógus hiányosságainak feltárására, és ebből adódóan ráirányítaná a figyelmet megoldandó feladataira, fejlesztendő területeire szakmai munkája terén. A funkcionalitás és hatékonyság jelen esetben egyszerűen a bizalom és az információáramlás törvényszerűségeinek a kérdése. **A funkciók összemosásával így nem csak önellentmondásos, de a hatékonyságot és az értelmet nélkülöző rendszer jönne létre.**

- **Rendszerelméleti szempontból elmondhatjuk, hogy a törvények és rendeletek jól kidolgozott rendszere önmagában nem szabályoz, csak annyira amennyire a szereplők hajlandók azt megismerni és önként betartani – noha ez a félrevezető szóhasználat uralkodik a közoktatásban. Szükséges az intézményi háttér, mégpedig legalább kétféle minőségben: az egyik rendszerszintű feladat a segítség, fejlesztés, támogatás, a másiké pedig az ellenőrzés, a számonkérés, az esetleges szankcionálás. Arra kell törekedni, hogy ez a két rendszerszintű feladat- és hatáskör (szabályozó) intézményesen is el legyen választva.**

Javaslat: A szakmai szolgáltatásokat ellátó és az oktatási szakigazgatási feladatokat ellátó intézmények feladat- és hatásköreinek elválasztása és körülhatárolása az alábbi módon:

- A) **A megyei kormányhivatal oktatási osztályának kötelező közoktatási feladatai közül törülésre kerül a pedagógiai szakmai szolgáltatások ellátása, azaz a pedagógiai intézetek működtetése, és azt továbbra is a fővárosi és megyei önkormányzatok hatáskörében marad.** A kormányhivatalok a területileg illetékes oktatási szakigazgatási feladatokat látnák el. Ez esetben a fővárosi, megyei önkormányzatok kötelező közoktatási feladatai közé beillesztendő a pedagógiai intézet működtetésére vonatkozó passzus az ismert feladatrendszerrel, annak esetleges kikötésével, hogy országos hatókörű szakmai feladatokban köteles együttműködni a feladatellátásban a kormányhivatalokkal. Ez esetben az együttműködés formái és a vállalt kötelezettségek az ide vonatkozó rendeletben szabályozandóak. A pedagógiai intézetek fenntartót és intézményt, pedagógust segítő, támogató funkciója megmarad, ellenőrző funkciót nem lát el. A finanszírozásuk a megyei és fővárosi önkormányzatok feladat- és hatáskörében marad, annak az utóbbi időben negatív hatásaival együtt.
- B) **A kormányhivatalok látnák el a fővárosi, megyei pedagógiai intézetek szakmai irányítását és ellenőrzését, azaz fenntartóváltás történne a jelenleg működő fővárosi és megyei pedagógiai intézetek esetében.** (Esetleg további szervezeti integrációval a kerületi, települési, kistérségi szakmai szolgáltatók is ide csatlakoznának.) Az országos hatókörű feladatokban (pl. érettségi és szakmai vizsgák szervezése, mérés-értékelések, országos versenyek szervezése, célirányos akkreditált pedagógus továbbképzések szervezése) jól szabályozott együttműködés valósulna meg a kormányhivatalok, valamint a fővárosi, megyei pedagógiai intézetek között. Ez esetben továbbra is megoldatlan lenne a szakértői – szaktanácsadói munka összehangolása, összemosódása az azonos fenntartás fent vázolt következményei miatt. A finanszírozásuk a kormányhivatalok feladat- és hatáskörébe kerülnek, annak még nem ismert hatásaival együtt.
- C) **A megyei kormányhivatalok szakmai irányítása mellett a megyei pedagógiai intézetek a közoktatási intézmények szakmai munkájának ellenőrzését végzik, azaz fenntartóváltás és ezzel egyidejű részleges, vagy teljes funkcióváltás történik a jelenleg működő fővárosi és megyei pedagógiai intézetek esetében.** A támogató, segítő funkciót felváltja az ellenőrző funkció. Ez esetben a hagyományosan megszokott és bevált támogató funkció eltűnésével és hiányával számolhatunk az oktatási rendszerben.

Javaslat: a pedagógiai intézetek megerősítése történjen, a hagyományos szakmai szolgáltatási tevékenységek megőrzésével, illetve javasoljuk, hogy a pedagógiai intézetek működésükben alkossanak egységes rendszert, legyen sokoldalú az együttműködésük egy egymással kapcsolatban álló rendszerben, melyre nagy szükség van.

A Pedagógiai szakmai szolgáltató (Pedagógiai intézet) feladatai között a tanulói tájékoztatást, illetve a diákönkormányzatok segítségét is meg kellene jeleníteni.

A 14. melléklet 3. pontjában olvasható mondatok alapján: „a... kormányhivatal oktatási osztálya köteles iskoláról gondoskodni” azokban az esetekben, amikor „a tanuló más iskolákban történő

elhelyezése a szülő kezdeményezésére 15 napon belül nem oldódik meg – a fővárosi pedagógiai intézetet érintheti, a jelenlegi Beiskolázási Iroda bővíthető funkcióját átgondolva. Továbbá, ezen mellékleten belül a 7. pont is figyelemre méltó.

Javaslat: A megyei, valamint a fővárosi önkormányzat kötelező közoktatási feladatait ki kell egészíteni az alábbi i) ponttal:

„A megyei, valamint a fővárosi önkormányzat kötelező közoktatási feladatai:

a), b) ... h)

i) megyei pedagógiai-szakmai szolgáltatás ellátása,”

Indoklás: A tervezet szerint ez nem feladata sem a helyi önkormányzatnak, sem a megyeinek.

Pedagógiai-szakmai szolgáltatásra igény van, mégpedig kétféle. Egyrészt az iskolafenntartónak és a megyei önkormányzatnak van szüksége arra, hogy az oktatási rendszer ellenőrzési ágától függetlenül, pedagógiai-szakmai segítséget, támogatást tudjon nyújtani az iskoláknak és a pedagógusoknak. Másrészt erre a viszonylag független fejlesztő támogatásra az iskoláknak és a pedagógusoknak is igényük van.

Igaz ugyan, hogy az oktatásért felelős miniszter feladatai között szerepel „gondoskodik az országos pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról” (20. oldal) és a megyei kormányhivatal oktatási osztályának (32. oldal alján) feladatai között is, amennyiben pedagógiai intézetet kell működtetnie, és ennek feladatai között ott van a pedagógiai szakmai szolgáltatás.

Ez a megoldás azért nem jó, mert láthatóan nem választja el a közoktatási rendszer ellenőrzési visszacsatoló ágát (lásd kormányhivatal) a pedagógiai szakmai támogatást nyújtó ágától (lásd pedagógiai intézetek).

A fentiekkel összhangban a megyei, valamint a fővárosi kormányhivatal oktatási osztályának kötelező közoktatási feladatai közül célszerű kivenni a következő pontot:

„a) pedagógiai intézet működtetése (tantárgygondozás, tanulmányi versenyek szervezése, pedagógus továbbképzések és pedagógiai szaktanácsadás, vizsgaszervezés, mérések-értékelések lebonyolítása).”

Helyette célszerű beszúrni a következő pontot:

„a) kötelezően együttműködik a megyei, fővárosi pedagógiai intézettel (az ellenőrzés és a pedagógiai szakmai támogatás vonatkozásában).”

Megjegyzés: a fent javasolt módosítások miatt, az egyértelműség kedvéért újra kell definiálni a megyei kormányhivatalok oktatási osztályainak és a pedagógiai intézeteknek az alapfeladatait, és pontosítani szükséges ezek egymáshoz való viszonyát.

G) Tehetséggondozás

Üdvözlendő, hogy a tehetséggondozás ilyen nagy hangsúlyt kap a jövőben!

„... a közoktatás nevelési-oktatási rendszere minden gyermeknek, ide értve a kimagasló tehetségeket és a sajátos nevelési igényű gyermekeket is, egyaránt megadja – szakértői vélemény alapján – a számukra kívánatos, érdekeiket leginkább szolgáló képzést.”

Vélemény: A tehetségeseket is a Szakértői Bizottság azonosítja? Mely tehetség-összetevők alapján? Ki kezdeményezheti a vizsgálatot?

„...gyors előrehaladást, kiemelkedő eredményeket mutatnak az óvodában, általános iskolában, alapfokú művészetoktatási intézményben vagy a középfokú iskolában.”

Vélemény: Óvodában, általános iskolában jelentkező „tehetséggyanú” „diagnosztizálása” (lásd. Csapó Benő 2000-ben végzett kutatása) felvetheti azt a problémát, hogy nem káros-e, ha már ilyen kis korban tehetséges címkét ragasztunk a gyermekekre.

Javaslat: Óvodában, alsó tagozatban széles merítésű, pedagógiai megfigyelésen alapuló tehetségígéret kiválasztást tartanánk indokoltnak, természetesen a tehetségazonosítás mellé tehetséggondozó programokat társítva (finanszírozva).

„...akik valamilyen műveltségterületen, valamilyen művészeti, sport, kézműves stb. ágban kimagasló érdeklődést, motivációt, alkotóképességet, gyors előrehaladást, kiemelkedő eredményeket mutatnak”

Vélemény és javaslat: A szociális, vezetői képességek, társas kapcsolatok területén kiemelkedőket nem említi a tervezet. Érdemes lenne külön figyelmet fordítani a kiemelkedően kreatívokra is, hogy képességeiket alkotó módon tudják kibontakoztatni, ezzel (is) elkerülendő, hogy kamaszkorra ne destruktív módon nyilvánuljon meg e képesség. A tehetséggondozás 4 célja (lásd Balogh László rendszere) közül csak a tehetséges gyermek erős oldalának a fejlesztését részletezi a törvény. Jó lenne, ha kitérne a tehetséges gyermek (tehetséggel összefüggő) gyenge oldalainak kiegyenlítési lehetőségeire is. Nem derül ki, milyen fejlesztési lehetőségeket kínál a törvény az egyenlőtlen, azaz diszszinkron fejlődésű tehetségeseknek? A tehetséggondozó iskola koncepció ezeknek a nagyon kiemelkedő, bár egyenlőtlen képességstruktúrájú gyermekeknek is biztosítani tudja a legideálisabb előmenetelt? Mi történik azokkal a tehetséges gyermekekkel, akik nem versenyző típusok?

D) Gyógypedagógia

„Az új közoktatási törvény koncepciója”-hoz a fogyatékos gyermekek, tanulók nevelésének – oktatásának vonatkozásában

A közoktatás szereplői, alanyai között egyetlen gyermek-, tanuló populáció van, amelynek pont azon funkciója sérült, amely funkció az iskola világában primátussal bír, ez pedig a tanuláshoz szükséges értelmi képességek, pszichikus funkciók. Ezek az értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók, akik számára pozitív diszkriminációt kérünk.

Az új közoktatási törvény a kormányzat alapvető céljaként fogalmazza meg azt az alapelvet, hogy a minőségi oktatáshoz biztosítsa minden jogosult hozzáférését. Ahhoz, hogy ez az alapelv a sajátos nevelési igényű, enyhe értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók vonatkozásában realizálódjon, egyértelmű terminológia következetes használata szükséges a koncepcióban, valamint a megfogalmazottakon felül, konkrétan kell meghatározni a közoktatási szolgáltatásokat, amelyeket részükre biztosítani szükséges ahhoz, hogy ellátásuk színvonalában érvényesüljön a tanulók mindenek felett álló érdeke, valamint az egyenlő bánásmód követelménye.

Mi gyógypedagógusok, külső szakmai – pedagógiai segítő, támogató szakemberek tehát azt várjuk az új közoktatási törvénytől, hogy a fogyatékos gyermekek, tanulók nevelése – oktatása relációjában egyértelmű, világos szabályozást, pozitív diszkriminációt tartalmazzon.

Ez az elvárás fogalmazódik meg bennünk az új törvény végrehajtására kiadandó jogszabályok (a koncepció/tervezet mellékletei), illetve a már meglévők módosítása (Lsd.: 2/2005. (III.1.) OM rendelet, 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet, 4/2010. (I.19.) OKM rendelet) vonatkozásában is.

1. Problémafelvetés

Az ép intellektusú testi, érzékszervi, beszéd fogyatékos gyermekek, tanulók integrációja eredményes. Az ép kognitív képességeik lehetővé teszik a tanulásban, a tanórán kívüli tevékenységekben a többi tanulóval való együtt haladást, tehát az együttoktatást, együttnevelést, amelyben eredményességet, hatékonyságot és jó gyakorlatokat tapasztalunk.

Az értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók nevelésével, oktatásával kapcsolatos problémáinkat, aggályainkat szeretnénk megosztani Államtitkár Asszonnyal.

Az Államtitkár Asszony 2010. december 10-én, az Ódry Színpadon az „Új irányok az oktatásban” című OFI szakmai konferencián tartott előadására hivatkozva, amely szerint a „káoszt nem stabilizáljuk” úgy véljük, hogy a mára kialakult káosz, amely a magyar gyógypedagógiát jellemzi (sajátos nevelési igényű (fogyatékos) tanulók korrigáló, kompenzáló nevelése – oktatása – fejlesztése), méltatlan a több, mint 150 éves múltra visszatekintő, eddig méltán világhírű hagyományaihoz.

A szegregált gyógypedagógiai intézményrendszer képes volt és jelenleg is képes, alkalmas a fogyatékos gyermekek, tanulók eredményes, hatékony, világhírű, szakmailag kiérlelt, korrigáló, kompenzáló gyógypedagógiai nevelésére, oktatására, fejlesztésére. Ez a 150 éves múltra visszatekintő gyógypedagógiai intézményrendszer az erőforrások koncentrálásának, eredményes és hatékony felhasználásuk ésszerűségének felismerése több évtizeddel ezelőtt, és tudós gyógypedagógusok kezdeményezésének következtében jött létre Európában egyedülálló módon. Sajnálatos, hogy az elmúlt nyolc évben a liberális oktatásirányítás a gyógypedagógiai intézmények lebontását megkezdte és folytatta. Ezen intézmények célja semmiben nem tért el és tér el a pedagógia általános céljától, tudni illik a fogyatékos gyermek, tanuló társadalmi beilleszkedésének, integrációjának elősegítésétől.

Véleményünket, javaslatainkat elsősorban az értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók jogainak érvényre juttatására fókuszálva fogalmaztuk meg, mivel az értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók jogai csorbultak, csorbulnak leginkább, ugyanakkor létszámukat tekintve a legnagyobb populációt teszik ki a fogyatékosok körében (85 %).

A magyarországi értelmi sérültek oktatásban való erőszakos integrációs gyakorlata példa nélküli az Európai Unió országaiban. Az Európai Unió gyakorlatokról e téren folyamatosan van alkalmunk tapasztalatokat gyűjteni a TEMPUS Közalapítvány „Egész életen át tartó tanulás program, Leonardo da Vinci alprogram, Mobilitás program” pályázati tevékenysége eredményeként (8 ország vonatkozásában). **Azt tapasztaltuk, hogy a megismert tagállamok egyikében sincs arra gyakorlat, hogy tanulásban integrálják az értelmi fogyatékos gyermekeket, tanulókat, lokális, illetve szociális integrációjukra törekednek csupán.** A tanulásban való eredményességüket a saját gyógypedagógusaikkal, terapeutáikkal való együttműködés segítségével érik el, és ez külön oktatást jelent.

Államtitkár Asszony konferenciái tájékoztatása szerint az új közoktatási törvény keretjelleget, nem indokolt a részletes szabályozás. Tehát, ezek szerint a sajátos nevelési igényű tanulókkal kapcsolatos rendelkezésekben sem várható, hogy részletesebbek lesznek. Továbbá a tájékoztatás során elhangzott, hogy a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok feladat-, illetve hatásköre megnő, és részletesen, konkrétan ők határozzák meg döntéseikben a sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének, oktatásának, fejlesztésének részleteit.

Véleményünk szerint ez nem jó – mármint, hogy csak a szakértői és rehabilitációs bizottság döntése alapján kapják meg a sajátos nevelési igényű, értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók a közoktatási ellátást -, részletes, körültekintő törvényi szabályozásra van szükség a következők miatt.

Indoklás:

1.1. A múlt

Az elmúlt nyolc év közvetlen tapasztalatai alapján az a véleményünk, hogy a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok jelenlegi szakmai kompetenciájukban, diagnosztikai gyakorlatukban, felelősségvállalásukban nem alkalmasak erre a gyakorlatilag törvényalkotó feladatra, nem a tanulók mindenek felett álló érdekeinek az érvényesülése kerül előtérbe (tisztelet a kivételnek).

Bizonyított tény, hogy **2003-tól támogatói és kiszolgálói voltak az álhumánus, liberális oktatáspolitikának**, amely körlevélben szabályozta az értelmi fogyatékos tanulók esetében, hogy hány IQ ponttól lehet gyógypedagógiai intézménybe helyezni a gyermekeket. (Lásd: Dr. Magyar Bálint és Bernáthné Mohácsi Viktória 2003. március 31-én kelt levelét!)

A bizottságok nagy része ellenállás nélkül – **szakmai, lelkiismereti szempontjaikat félretéve** – végrehajtotta ezt az utasítást tudva, hogy az érintett tanulói kör számára később nem korrigálható károkat okoz.

Sőt, előző döntéseiket revideálva, szakmaiságukat félretéve, politikai utasításra 2007. március – december között 31 200 gyermeket felülvizsgálva az érintettek 32,7 %-át vonták ki a sajátos nevelési igényűek (enyhe értelmi fogyatékosok) köréből.

Úgy véljük, hogy azokra a bizottságokra, akik saját szakértői szakvéleményüket (Mármost, hogy az előző években értelmi fogyatékosnak minősítették őket, utána pedig a normál övezetbe tartozónak. Vajon melyik döntés volt a helytálló, a gyermekek érdekét képviselő?) politikai nyomásra megváltoztatták – tisztelet a kivételnek –, saját szakmai véleményüket sem kommunikálták nyilvánosan, nem lehet gyermekek, tanulók sorsát egyedül a döntéseikre bízni.

Az állam a szabályozás felelősségét nem bízhatja különböző szakmai csoportokra.

Sajnálatos tény, hogy az **enyhe értelmi fogyatékos tanulók integrációját összemosták a roma tanulók integrációjával.**

Véleményünk szerint **az értelmi fogyatékos tanulók integrációjával kapcsolatban a józan észnek kell felülkerekednie**, nem pedig más, a gyermekek, tanulók érdekei ellen ható erőknek.

Tehát, a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságoknak sem a szakmai kompetenciája, sem – az előbb kifejtett okok miatt – a szakmai hitele nincs meg ehhez a normaalkotó feladathoz, így mindenképpen kérjük, hogy a diagnosztikai döntésekhez szükséges pszichometriai vizsgálaton alapuló terminológia az új közoktatási törvényben részletes szabályozásra kerüljön.

A megelőző években a jogszabályalkotókhöz eljuttatott beadványainkban folyamatosan felhívtuk a figyelmet a sajátos nevelési igényű (enyhe értelmi fogyatékos), tanulók megoldatlan helyzetére, a jogi szabályozás anomáliáira, ellentmondásaira, az erőszakos, feltételek nélküli, ellenőrizetlen integrációs folyamat veszélyeire.

Az oktatás és képzés tartalmával és szervezeti megvalósulásával kapcsolatban nincs az EU-ban harmonizációs kényszer. A tagállamokat, így Magyarországot sem kötötte és köti ma sem arra vonatkozóan konkrét jogszabály, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek és tanulók különleges gondozását, nevelését, oktatását hogyan biztosítja, optimalizálja.

1.2. A jelen gyakorlata

Gyógypedagógiai szakemberként, pedagógiai – szakmai szolgáltató munkatársaiként és közoktatási szakértőként folyamatosan nyomon követjük a hazai integrációs törekvéseket és gyakorlatot. Tapasztalatokat szereztünk és szerzünk folyamatosan az együttoktatás megvalósulásáról mind a főváros, mind pedig az ország egésze vonatkozásában.

Aggodalommal tölt el bennünket az a hazai integrációs gyakorlat, amely:

- magas osztálylétszámok mellett,
- hiányzó, vagy nem megfelelő feltételrendszer:
 - a sérülésspecifikus végzettségű és képzettségű gyógypedagógus,

- a sérülésadekvát tárgyi feltételrendszer (speciális taneszközök, segédeszközök, akadálymentes környezet, fejlesztő helység/-ek, tankönyvek, segédkönyvek, stb.)
- a sérülésspecifikus kerettantervet,
- a korrigáló, kompenzáló, sérülésspecifikus gyógypedagógiai módszertan és terápiák esetén,
 - „cunami szerűen” megy végbe,
 - a fogyatékos gyermekek oktatásának eredményességét senki nem ellenőrzi, stb.

A mai gyakorlatban a közoktatási intézmények **egy igen jelentős részében** az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók integrált nevelése – oktatása vállalása mögött a csökkenő gyermek-, tanulólétszámot, azaz a **kedvezőtlen demográfiai jelenségeket, valamint ezzel párhuzamosan a fenntartó részéről prioritást élvező gazdaságossági kényszert találhatjuk sokszor (az osztálylétszám számításánál a kétszeres, háromszoros szorzót, az emelt normatív támogatást).**

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók azonban optimális feltételek mellett sem integrálhatók eredményesen a tanulásban az ép kognitív funkciót mutató társak közé.

A mai közoktatási rendszerben az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók ellátatlanok, így a közoktatásban nem érvényesülnek az alábbiak:

- a közoktatás feladatainak végrehajtásában közreműködők döntéseik, intézkedéseik meghozatalakor **a gyermekek, tanulók mindenek felett álló érdekeit veszik figyelembe:**
 - minden segítséget megkapjon képességei megfelelő ütemű, dinamikájú kibontakoztatásához, személyisége fejlesztéséhez, tehetségének fejlesztéséhez,
 - ügyeiben méltányosan, humánusan, valamennyi tényező figyelembevételével a rendelkezésre álló lehetőségek közül számára legkedvezőbbet választva döntsenek;
- az **egyenlő bánásmód követelménye** alapján a közoktatásban minden gyermeknek, tanulóknak joga, hogy a **vele összehasonlítható helyzetben lévő** más gyermekekkel, tanulókkal azonos feltételek szerint részesüljön velük azonos színvonalú ellátásban;
- a pozitív diszkrimináció.

Emlékeztetnénk arra, hogy az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról 3. § -a kimondja: **„A fogyatékos személyek az őket mindenki mással egyenlően megillető jogaikkal állapotukból fakadóan kevésbé tudnak élni, ezért indokolt, hogy minden lehetséges módon előnyben részesüljenek.”**

A pozitív diszkrimináció az esélyegyenlőség megteremtésének egyik módja, amely nem mond ellent az egyenlő bánásmód követelményének (Lsd.: 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról I. Fejezet: „Előnyben részesítés” 11. § (1) bekezdés a) pont!).

Ezzel a témával kapcsolatosan megemlítjük, hogy az ép intellektusú testi, érzékszervi fogyatékos gyermekek, tanulók integrációja eredményes. Az ép kognitív képességeik lehetővé teszik a tanulásban, a tanórán kívüli tevékenységekben a többi tanulóval való együttthaladást, tehát az együttoktatást, együttnevelést.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nagy többsége, ha nem kapja meg a speciális gyógypedagógiai ellátást, a sérülésspecifikus módszertant, stb. másodlagos sérüléseket szenved ebben az oktatási folyamatban, személyisége nem az elvárható és optimális módon fejlődik.

Sikertelen, hiszen nem képes elsajátítani a tananyagot, így motiválatlan, minden nap megéli másságát, ezáltal szegregálttá válik társai körében.

Nem jut idő a különleges tehetsége gondozására sem, pedig sok, a művészetekben és sportban tehetséges gyermek van közöttük.

Az ily módon integrált értelmi fogyatékos gyermek, tanuló az iskolában eltöltött idő nagyobb részében tehát nem az állapotának, személyes adottságainak megfelelő korrigáló, kompenzáló, rehabilitációs – rehabilitációs gyógypedagógiai ellátást kapja.

Nem kapja meg a fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges gyógypedagógiai terápiát, terápiákat sem.

Szakmailag követendő példának tartjuk és szorgalmazzuk azt a gyakorlatot, amelyre szép példák vannak, hogy az értelmi fogyatékos tanulók szegregált intézményi oktatása mellett társadalmi, szociális integrációjukat úgy valósítják meg, hogy ép intellektusú társaikkal különféle sport-, vagy művészeti tevékenységekben, integrációjukat segítve, együttműködnek a tanórán- és iskolán kívüli nevelésben.

A hazai jogi háttér az elmúlt években erősen változó volt, a gyermekek, tanulók támogatásának aránya, mértéke, módja és képzésük helye túlságosan gyakran módosult. A sűrű jogszabályváltozások, a változó tartalmi megjelenítések következménye, hogy az érintettek számára egyre nehezebben követhető és érthető a jelenlegi rendszer.

Egyetértettünk az új közoktatási törvény megalkotásának szükségességével, bízva abban, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók jogi helyzetét világosabbá, átláthatóbbá, egyértelműbbé teszi.

Véleményünk szerint azonban „Az új közoktatási törvény koncepciója” a jelenlegi helyzeten nem sokat javít, a mára kialakult anomáliákat, ellentmondásokat, joghézagokat nem oldja.

2. Konkrét javaslatok joghelyenként

Joganyag: 27. oldal „Alapelvek” fejezet

Nincs. Hiány.

Javasoljuk az alapelvek körébe beemelni:

„A közoktatás szervezésében, irányításában, működtetésében, feladatainak végrehajtásában közreműködők döntéseik, intézkedéseik meghozatalakor a gyermek mindenek felett álló érdekét és az egyenlő bánásmód követelményét veszik figyelembe.”

Ez jelenti:

- a) a megfelelő színvonalon biztosított közoktatási ellátást,***
- b) a képessége, tehetsége kibontakoztatásához, személyisége fejlesztéséhez szükséges, - fogyatékos gyermek, tanuló esetén - sérülésspecifikus segítséget,***
- c) az ügyeiben való döntés méltányosságát, humánusságát, valamennyi tényező figyelembevételével, és mérlegelésével, a rendelkezésre álló lehetőségek közül számára legkedvezőbbet választva,***
- d) a vele összehasonlítható helyzetben lévő más gyermekekkel, tanulókkal azonos feltételek szerint való részesülést az azonos színvonalú ellátásban, gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban.***

Indoklás:

A gyermekek, tanulók mindenek felett álló érdeke szem előtt tartásának és az egyenlő bánásmód követelményének kikerülése az alapelvek köréből hátrányosan érinti a fogyatékos gyermekeket, tanulókat, illetve azon joguk sérülhet ezáltal még inkább, amely szerint a sajátos nevelési igény

megállapításától kezdődően megilleti őket a gyógypedagógiai nevelés – oktatás (a speciális szakember (gyógypedagógus, konduktor, terapeuta), a speciális tárgyi feltételrendszer (eszközök, felszerelések), a sérülésspecifikus nevelési – oktatási tartalom -, az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs ellátás.

Ez azért jelent fokozott veszélyt, mert az enyhe fokban értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók – azon gyermekek, tanulók, akiknek a tanuláshoz szükséges kognitív képességei, pszichikus funkciói sérültek, hiányosak (jelenleg az SNI b) kategóriába tartoznak) – erőszakolt integrációja – a szakértői és rehabilitációs bizottságokra gyakorolt miniszteri presszió és a roma integrációval való összemosása hatására (Lásd.: Magyar Bálint miniszter és Bernáthné Mohácsi Viktória miniszteri biztos 2003. március 31-én kelt 13764/2003. ikt. számú levelét!) – nemcsak, hogy továbbra is fennállna, hanem még fokozódna is.

„Alapelvek” fejezet (27. oldal)

„A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók speciális igényeik figyelembe vétele, integrációjuk elősegítése a nevelési – oktatási rendszer prioritásai közé tartozik, amelynek keretei között az oktatási rendszer biztosítja a gyermekek számára a hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítását, újak kialakítását célzó többletszolgáltatásokat.”

Javaslat:

Az oktatási rendszer biztosítja a fogyatékos gyermekek, tanulók számára a sérülésspecifikus, szegregált nevelést – oktatást – fejlesztést, integrált nevelésük – oktatásuk esetén speciális igényeik kielégítését, továbbá mindkét esetben azon többletszolgáltatásokat, amelyek a sérült funkciók korrigálását, kompenzálását, a gyenge, fejletlen funkciók fejlesztését célozzák.

Indoklás:

Egyértelművé szükséges tenni, hogy az értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók számára az állam biztosítja szegregált és integrált oktatásszervezési keretek között egyaránt a gyógypedagógiai ellátást, azaz a gyógypedagógiai nevelést – oktatást és a gyógypedagógiai többletszolgáltatásokat.

A konkrétizálás indokolt, mivel az értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók integrált nevelése, oktatása a gyakorló gyógypedagógusok és a saját véleményünk szerint is olyan szakmai kérdés, amelyben az alábbi egységes állásfoglalás jut kifejezésre:

- Az értelmi fogyatékos gyermekek sérült, vagy hiányzó funkcióit helyreállítani nem lehet, korrigáló, kompenzáló fejlesztéssel az adott állapothoz képest javítani lehet. Igaz ez a többi fogyatékosági területre is. (60-as IQ-jú gyermekből sajnos sohasem lesz 90-es IQ-jú.)
- **Az enyhe fokban értelmi fogyatékos gyermek integrált iskolai oktatásával a jelenlegi formában és módon azonban nem értünk egyet.** Optimális feltételek megléte esetén is azt a megoldást látjuk megvalósíthatónak, ha az úgynevezett készségtárgyakat tanulja együtt a gyermek a többi tanulóval (osztályával), ha képes rá, és a többi tárgyat egyénileg, vagy kiscsoportban gyógypedagógus vezetésével. Ennek az úgynevezett részleges integrációnak a tartalmi, szervezeti, szervezési kereteit szükséges lenne kidolgozni. Ez nagyon sokba kerül. **Jelenleg azonban – még az oktatási ágazat tervezett nagyobb mértékű finanszírozása mellett is – járható útnak a társadalmi integrációt látjuk, azaz a tanórán- és iskolán kívüli tevékenységekben megvalósuló, megvalósítható együttnevelést.**
- **Az integráló közoktatási intézmények igen jelentős része – tapasztalataink szerint – nem rendelkezik a jogszabályban eddig is előírt feltételrendszerrel.**

A differenciált, korszerű oktatásszervezési eljárásokat, módszereket alkalmazó iskola sem alkalmas arra, hogy az intellektuális képességek deficitjével, hiányosságával küzdő, azaz Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet – 2010. 12. 30. 28

értelmi fogyatékos gyermekeket, tanulókat sérülésadekvátan oktassa – fejlessze a többi gyermekkel, tanulóval egy osztályban a szükséges speciális, gyógypedagógiai kompetencia hiányának okán.

Az integrációban nevelt, oktatott enyhe fokban értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók jelentős része tehát ellátatlan. Lásd még az 1. fejezetet!

Végül is ezek az intézmények – nevelőtestület, szülők, gyermekek – nem inkluzívak.

- **Aki azt állítja, hogy az Európai Unió országaiban az értelmi fogyatékos gyermekeket együtt oktatják az ép intellektusú társaikkal, az nem ismeri az uniós országok közoktatását.**

Az Európai Unió több országában most kezdik kiépíteni a szegregált gyógypedagógiai intézményrendszert, természetesen e mellett létezik a szociális és a lokális integráció, de tanítási órán az értelmi fogyatékos gyermek, tanuló külön, egyedül vagy csoportban, azaz szegregáltan tanul abból az egyszerűen belátható tényből kiindulva, hogy a hiányos, sérült kognitív képességű gyermek, tanuló nem képes ugyanazt a tananyagot, ugyanolyan tempóban és léptékben elsajátítani, mint ép intellektusú társai.

Joganyag: 28. oldal „A közoktatási intézmények” fejezet

„A közoktatás intézményei: az óvoda és az összevont óvoda-bölcsőde, az általános iskola, a középfokú iskola, amely szakiskola, speciális szakiskola, szakközépiskola és gimnázium formájában működhet, a gyógypedagógiai, a konduktív pedagógiai intézmény, az alapfokú művészetoktatási intézmény, a kollégium, továbbá a közoktatást támogató pedagógiai szakszolgálatok és pedagógiai szakmai szolgáltatók, továbbá összevont (többcélú) intézmények.”

Javaslat:

A közoktatás intézményei: az óvoda és az összevont óvoda-bölcsőde, az általános iskola, a középfokú iskola, amely szakiskola, speciális szakiskola, **a készségfejlesztő speciális szakiskola**, szakközépiskola és gimnázium formájában működhet, a gyógypedagógiai, a konduktív pedagógiai intézmény, az alapfokú művészetoktatási intézmény, a kollégium, továbbá a közoktatást támogató pedagógiai szakszolgálatok és pedagógiai szakmai szolgáltatók, továbbá összevont (többcélú) intézmények.

„A közoktatási intézmények” fejezet „Szakiskola” alfejezete (30. oldal)

„Fogyatékos tanulók szakiskolai képzését látja el a speciális szakiskola, ahová öt vagy hat évig járhatnak a tanulók.”

Javaslat:

Fogyatékos tanulók szakiskolai képzését látja el a speciális szakiskola **és a készségfejlesztő speciális szakiskola**, ahová öt vagy hat évig járhatnak a tanulók.

Indoklás:

A közoktatási intézmények felsorolásában és a „Szakiskola” részletezésében **nem szerepel** a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók **készségfejlesztő speciális szakiskolája**, amely az egyszerű munkafolyamatok megtanításával lehetőséget teremt számukra a munkaerő piacon való megjelenésre, az értelmes, hasznos munkavégzésre, a felnőtt életre, végső soron társadalmi integrációjukra. **A jelzett intézmény szerepeltetését a joganyagban indokoltnak és szükségesnek tartjuk.**

„A különleges bánásmódot igénylő gyermek” fejezet „A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése-oktatása” alfejezet (38. oldal)

„A különleges bánásmódot igénylő, és ezen belül a sajátos nevelési igényű, a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók körét a 13. melléklet határozza meg.”

Javaslat:

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek, tanulók köre a következő:

1. *testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, halmozottan fogyatékos gyermekek, tanulók*
2. *beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók,*
3. *kiemelkedően tehetséges. gyermekek, tanulók,*
4. *a hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók.*

Indoklás:

A felső jogszabályban, jelen esetben a közoktatási törvényben szükséges meghatározni azon gyermekek, tanulók körét, akiket a jogszabály különleges bánásmódot igénylőnek definiál. A fogalmak magyarázatát már elvégezheti a 13. melléklet (kiadandó rendelet?).

Az SNI gyermekek, tanulók körének meghatározása (13. melléklet) valódi előrelépést nem jelent, hiszen a megismerő funkciók súlyos, vagy tartós és súlyos rendellenessége az enyhe fokban értelmi fogyatékossgot jelenti. Ez a terminológia nem értelmezhető (Mihez képest súlyos? Mit jelent a tartós? Ezeket a kategóriákat minden döntéshozó – szakértői és rehabilitációs bizottság – másképpen értelmezi), tudományos kutatások nem igazolják használatát.

Célszerűbb az értelmi fogyatékos kifejezésnél maradni, mivel:

- **az érzékszervi fogyatékossgon (látás-, hallásfogyatékossg) belül is több súlyossági fokozatot különböztetünk meg, és nincs ez másként az értelmi fogyatékossg esetében sem.**

Például: a látásfogyatékossgon belüli fokozatok: vak – aliglátó – gyengénlátó

Az értelmi fogyatékossgon belüli fokozatok: súlyos – közép súlyos – enyhe értelmi fogyatékos.

- A jogszabály funkciója nem a társadalom felé történő kommunikáció, hanem a normaalkotás, mely egyértelmű eligazítással szolgál a jogalkalmazó szakemberek számára.

„A különleges bánásmódot igénylő gyermek” fejezet „A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése-oktatása” alfejezet (38. oldal)

„A sajátos nevelési igényre és a különleges bánásmódra való jogosultságot a pedagógiai szakszolgálatként működő szakértői bizottságok (a továbbiakban bizottság) állapítják meg a közoktatási intézmény, a szülő és más, jogszabályban meghatározott fél kezdeményezésére. A bizottság vizsgálatán való részvétel a gyermek és a szülő részére kötelező, annak útiköltségét a társadalombiztosítás a szülő részére megtéríti. A vizsgálatot legalább évente meg kell ismételni addig, amíg a gyermek, tanuló „sajátos nevelési igényű” minősítése fennáll.”

Javaslat:

A fogyatékos gyermekek, tanulók nevelése – oktatása a többi gyermektől, tanulóól külön, gyógypedagógiai intézményben, vagy a többi gyermekkel együtt történhet.

A fogyatékossgot, ezáltal a különleges bánásmódra való jogosultságot a pedagógiai szakszolgálatként működő körületekintően mérlegelő, korszerű differenciáldiagnosztikát alkalmazó szakértői bizottságok (a továbbiakban bizottság) állapítják meg a közoktatási intézmény, a szülő és más, jogszabályban meghatározott fél kezdeményezésére. . A bizottság vizsgálatán való részvétel a gyermek és a szülő részére kötelező, annak útiköltségét a társadalombiztosítás a szülő részére megtéríti. A vizsgálatot legalább évente meg kell ismételni addig, amíg a gyermek, tanuló „sajátos nevelési igényű” minősítése fennáll.”

Indoklás:

A szövegben feltétlenül rögzíteni kell, hogy a fogyatékos gyermek, tanuló szegregált, illetve integrált oktatási formában egyaránt tanulhat a körültekintően mérlegelő, a korszerű differenciáldiagnosztikát alkalmazó szakértői és rehabilitációs bizottság vizsgálata és javaslata alapján. Jelenleg ez nincs így, mert presszionált, feltételeket nélkülöző, tömeges az integráció, továbbá tény, hogy a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok diagnosztizáló eljárásai, döntési kompetenciájuk, felelősségtudatuk országosan nagy különbséget mutatnak.

„A különleges bánásmódot igénylő gyermek” fejezet „A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése-oktatása” alfejezet (38. oldal)

Nincs. Hiány.

Javaslat:

Az értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók integrált nevelése – oktatása esetén a törvény garantálja, hogy minden érintett gyermek, tanuló megkapja a számára szükséges és megfelelő ellátást:

- **a sérülésspecifikus végzettségű és képzettségű gyógypedagógust,**
- **a sérülésadekvát tárgyi feltételrendszert (speciális taneszközök, segédeszközök, akadálymentes környezet, fejlesztő helység/-ek, tankönyvek, segédkönyvek, stb.)**
- **a sérülésspecifikus kerettantervet,**
- **a korrigáló, kompenzáló, sérülésspecifikus gyógypedagógiai módszertant és terápiákat.**

Az értelmi fogyatékos gyermek, tanuló integrált nevelésére, nevelésére – oktatására a fenti feltételek együttes megléte mellett kerülhet sor, még akkor is, ha a feladat ellátása az alapító okiratban szerepel. A feltételek meglétét az Oktatási hivatal vizsgálja, ellenőrzi (közoktatási szakértő).

Az integráltan oktatott értelmi fogyatékos tanuló fejlődését évenként ellenőrzi a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság, vagy a gyógypedagógiai közoktatási szakértő.

Indoklás:

Annak érdekében, hogy az integráltan nevelt, oktatott értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók fejlődése megfelelő szinten valósuljon meg, nevelésüket, oktatásukat képességeikhez, sérülésük módjához kell igazítani.

Az érvényben lévő szabályozás szerint a feltételeket a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok feladata vizsgálni, azonban kapacitás hiányában ezt gyakran elmulasztják. Mivel szankció nem jár az integráció feltételeinek a hiányáért, így az iskolák egy része nem is törekszik a jogi szabályozás betartására. Ezért lenne indokolt a hatósági ellenőrzés bevezetése. A tanulók fejlődésének ellenőrzése külső gyógypedagógiai szakember részéről különösen indokolt.

„A különleges bánásmódot igénylő gyermek” fejezet „A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése-oktatása” alfejezet (38. oldal)

„A sajátos nevelési igényű gyermekek oktatásában a cél a minél teljesebb integráció. Ennek keretében a törvény garantálja, hogy minden érintett gyermek, tanuló megkapja a számára szükséges és megfelelő ellátást. Ha indokolt, a gyermek csak részben integrált formában tanul, azaz a közismereti tárgyakat fejlesztő pedagógussal, kis létszámú csoportban tanulja, míg az iskola többi programjában integráltan vesz részt.”

Javaslat:

A **fogyatékos** gyermekek oktatásában a cél a minél teljesebb integráció. Ennek keretében a törvény garantálja, hogy minden érintett gyermek, tanuló megkapja a számára szükséges és megfelelő ellátást. **Az enyhe fokban értelmi fogyatékos gyermek, tanuló a közismereti tantárgyakat speciális tanterv szerint, gyógypedagógussal, individuálisan vagy 1-3 fős csoportban tanulja, a készségtárgyakat speciális tanterv szerint a többi tanulóval együtt tanulhatja, ha képes rá, továbbá a tanórán- és iskolán kívüli tevékenységekben integráltan vesz részt.**

Indoklás:

Hibásnak és félrevezetőek tartjuk a következő megfogalmazást az SNI tanulók esetében: „Ha indokolt, a gyermek csak részben integrált formában tanul, azaz a közismereti tárgyakat fejlesztő pedagógussal, kis létszámú csoportban tanulja, míg az iskola többi programjában integráltan vesz részt.”

Az enyhe fokban értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók esetében, a közismereti tárgyak vonatkozásában, az osztályból való kiemelés és szegregált oktatásuk **indokolt. Nevelésük – oktatásuk gyógypedagógusi kompetencia.**

A fogyatékos, így az enyhe értelmi fogyatékos is, irreverzibilis, az egész életen át fennálló állapot. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermeket, tanulót a gyógypedagógiai ellátással képességei maximumára lehet eljuttatni, de fogyatékoságát megszüntetni nem lehet.

A gyógypedagógiai nevelés – oktatás – fejlesztés egy folyamat, amely optimális esetben a korai fejlesztéssel és gondozással indul és a középfokú oktatással fejeződik be.

A normál pedagógiától teljesen eltérő, azaz sérülésspecifikus a metodikája, az eszköztára, tudományos háttere, a tempója, az algoritmus.

A gyógypedagógia önálló szakma/hivatás.

A gyógypedagógus egy vagy több fogyatékosági típusba tartozó gyermekek, tanulók nevelésének – oktatásának – fejlesztésének szakembere.

A fejlesztő pedagógus ezzel szemben **normál pedagógiai** végzettséggel és szakirányú szakvizsgával rendelkező pedagógus, akinek a kompetenciakörébe a **normál intellektusú, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő** gyermekek, tanulók pedagógiai diagnosztizálása tartozik. A fejlesztő pedagógiai foglalkozások eredményeként, rövidebb-hosszabb időintervallum alatt ezek a gyermekek „beérnek”, utoléri társaikat. Állapotuk átmeneti.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a fejlesztő pedagógus kompetenciáját a koncepció/tervezet 15. melléklete korrekten meg is határozza.

Ha az enyhe értelmi fogyatékos gyermekekkel, tanulókkal nem gyógypedagógus foglalkozik – mint ahogy ez jelenleg sajnos előfordul és ezt a helyzetet a koncepció/tervezet legitimálja -, tantárgyi eredményességük, illetve készségeik, képességeik, kompetenciáik, azaz pszichikus funkciójuk fejlődése nem garantálható, arról nem is szólva, **hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos gyermekek, tanulók a „normál” tanterv szerint – kognitív képességeik, azaz intellektusuk deficitje, sérülése miatt – haladni nem képesek. Még csökkentett tananyagtartalom és csökkentett követelmények mellett sem.**

„A közoktatási intézmény szereplői és partnerei” fejezet „A pedagógusok létszáma” alfejezet (43. oldal)

A fejezethez tartozó **16. melléklet** „Pedagógusok és vezetők heti kötelező óraszám” című **táblázatban**: „fejlesztő pedagógus fogyatékos tanulók iskolájában”.

Javaslat:

A sor törlése, kihagyása indokolt és szükséges.

Indoklás: Részletesen lásd az előző pontnál!

A fejlesztő pedagógust végzettsége és szakképzettsége nem jogosítja fel a bármely fogyatékos gyermek, tanuló rehabilitációs-rehabilitációs fejlesztésére.

„A közoktatás irányítása és ellenőrzése” fejezet „Önkormányzat, jegyző, főjegyző” alfejezet (47. oldal)

„A főjegyző tájékoztatja a területileg illetékes szakértői (sajátos nevelési igényt vizsgáló) bizottságot arról, hogy melyik intézmény rendelkezik sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók különleges gondozásához szükséges feltételekkel.”

Javaslat: A főjegyző **a feltételek meglétének ellenőrzésére kötelezett Oktatási Hivatal adatai alapján** tájékoztatja a területileg illetékes szakértői (sajátos nevelési igényt vizsgáló) bizottságot arról, hogy melyik intézmény rendelkezik fogyatékos gyermekek, tanulók különleges gondozásához szükséges feltételekkel.

Indoklás: **Nem egyértelmű és világos a főjegyzőnek a szakértői bizottságok felé történő tájékoztatási kötelezettségéről** – az SNI gyermekek, tanulók különleges gondozásához szükséges feltételek meglétéről – **szóló szövegrész**. Honnan szerzi a főjegyző a szükséges információkat? Ő maga győződik meg a meglétükről?

„2. melléklet” „A tankötelezettség szabályai” (53. oldal)

Javasoljuk a rendelkezések pontosítását, tisztázását.

Indoklás:

A pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságának véleményéhez köti a tervezet a gyermek kislétszámú osztályba sorolását. **Pontos kategóriákat kell meghatározni ahhoz, hogy kik azok a gyermekek, akik a kislétszámú osztályba mehetnek. A kislétszámú osztályok szervezése veszélyes dolog, mert félő, hogy ezek az osztályok gyűjtőhelyei lesznek a problémás gyermekeknek (halmozottan hátrányos helyzetű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, fogyatékos). A problémák halmozódni fognak.**

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek esélyegyenlőségét a gyógypedagógiai osztályban, vagy individuális, illetve kiscsoportos (2-3 fő) foglalkozási keretben lehet biztosítani.

„11. melléklet” (62. oldal)

Nincs. Hiány.

Javaslat:

Javasoljuk a csoport- és osztálylétszámokat a gyógypedagógiai nevelési – oktatási intézmények – mint „intézménytípus” – vonatkozásában **meghatározni:**

- **gyógypedagógiai óvoda**
- **gyógypedagógiai általános iskola 1-4. évfolyam**

- **gyógypedagógiai általános iskola 5-8. évfolyam**
- **speciális szakiskola elméleti képzés**
- **speciális szakiskola gyakorlati képzés**
- **készségfejlesztő speciális szakiskola elméleti képzés**
- **készségfejlesztő speciális szakiskola gyakorlati képzés**

Indoklás: A gyógypedagógiai intézményekben a minimális és maximális osztály-, illetve csoportlétszámokat jogszabályban kell rögzíteni. A fentieket az indokolja, hogy a hazai közoktatás intézményrendszerének (általánosan képző, szakképző és gyógypedagógiai intézmények) harmadik nagy alrendszerét alkotják a gyógypedagógiai intézmények. A sérülésspecifikus szegregált gyógypedagógiai intézményrendszer figyelmen kívül hagyása további bizonytalanságot, káoszt eredményez és a fogyatékos gyermekek, tanulók jogainak további sérüléséhez vezet.

„12. melléklet” „Pedagógiai program” (63. oldal)

„n) a választott kerettanterv és a helyi tanterv”

Javaslat:

n) a választott kerettanterv és a helyi tanterv – **fogyatékos tanulók nevelése – oktatása esetén a választott sérülésspecifikus kerettanterv/-ek és helyi tanterv/-ek**

Indoklás: A pedagógiai programban nemcsak az SNI gyermekekkel, tanulókkal való foglalkozás helyi rendjének meghatározására van szükség, (i pont), hanem a sérülésadekvát kerettanterv és helyi tanterv közlésére is, azaz az n) pont kiegészítésére annak érdekében, hogy a gyógypedagógiai ellátáshoz való joguk, hozzáférésük biztosított legyen.

„13. melléklet” (63. oldal)

„A törvény különleges bánásmódot igénylőnek tekinti az alábbi csoportok egyikébe tartozó gyermekeket:

1. **sajátos nevelési igényű (testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos, vagy tartós és súlyos rendellenessége)”**

Javaslat:

A törvény különleges bánásmódot igénylőnek tekinti az alábbi csoportok egyikébe tartozó gyermekeket:

1. **a testi, az érzékszervi – látásfogyatékos: vak, aliglátó, gyengénlátó; hallásfogyatékos: siket, súlyos nagyothalló, nagyothalló -, az értelmi – súlyos, középsúlyos, enyhe – fogyatékos, a beszéd fogyatékos, az autista, a halmozottan fogyatékos**

Indoklás:

A fogyatékoságok körében, az érzékszervi és az értelmi fogyatékoságon belül a sérülés, a fogyatékoság súlyossága szerint különböző fokozatok vannak. Ezeknek a súlyossági fokozatoknak a megjelenítése egyértelművé teszi az adott fogyatékosági típusba való tartozást és sorolást, megkönnyíti a pedagógusok számára a fogalmak értelmezését és a szükséges terápia milyenségét.

Tisztelt Államtitkár Asszony!

Bízunk abban, hogy a tapasztalatokon alapuló aggodalmunk, a felelősségtudattól vezérelt kérésünk meghallgatásra talál, és megnyugtató módon rendeződik végre a sajátos nevelési igényű, értelmi fogyatékos gyermekek sorsa, megkapják mindazon közoktatási szolgáltatást, amely állapotuknak, képességeiknek maximálisan megfelel.

Köszönjük.

Felelősségteljes munkájukhoz mind Önnek, mind a minisztérium valamennyi Munkatársának sok sikert és jó egészséget kívánunk tisztelettel.

MFPI Gyógypedagógiai Osztály

II.

A pedagógusok életpálya-modellje törvényi koncepció

1. Általános megállapítások, észrevételek

Az OECD által vizsgált országokban valóban összetett a siker (akár Finnország, akár Japán sikereit analizáljuk) és egy-egy elem nem ragadható ki. Azonban a közös az élen járó országokban, hogy a GDP nagyon magas százalékát fordítják oktatásra. E nélkül nem érhető el eredmény. Nálunk az eddigi legnagyobb „reform” a pedagógusok életében az 50 %-os béremelés, magyar módra. Mindenki megkapta. Ez nem ösztönző a kvalifikált munkát végzők számára. Az ezt követő minőségi bérpótlék sem korrigálta a hibákat. **Jelen életpálya-modell ideálisan rendezné a pedagógusok megítélését, anyagilag és erkölcsileg egyaránt.**

Igazi nyertesei a modellnek a **pályakezdők**, náluk tisztán alkalmazható minden bevezetésre kerülő alternatíva.

A már pályán lévőknél sokkal árnyaltabb a kép. Az eddig bevezetett minden olyan módosítás, ami a minőséget növelte volna, egységes volt. A pontrendszer megszerzésének intervalluma oly nagy, hogy annyi idő alatt nem 120 pont, hanem többszöröse is teljesíthető. Aki a minimumot sem teljesítette, nem történt semmi, ugyanúgy dolgozott tovább osztályfőnök, munkaközösségvezető vagy bármilyen más kiemelt, vezető pedagógusi státusban.

A **szakértők kiválasztásánál** ésszerű a **differenciálás** „csak olyan képzett szakértő, akinek legalább 15 éves pedagógusi gyakorlata és pedagógus szakvizsgája van, valamint gyakorló pedagógus az adott közoktatási területen.” Ezek a feltételek jelenleg nem minden szakértői igazolvánnyal rendelkező pedagógusra érvényesek.

Az intézményvezetők az elmúlt években közoktatási vezető pedagógus-szakvizsga nélkül kerültek kinevezésre, időközben megszerezték, de jelenleg is van olyan intézmény, ahol **a vezető nem rendelkezik a szükséges végzettséggel**, nota bene még az iskolatípushoz adekvát alapidplomája sincs meg (tanítói oklevél általános iskolában, főiskolai diploma középiskolában).

Nagyon fontos a **differenciálás a pótlékok juttatásánál**, hiszen az iskolatípusonként eltérő problémával szembesülő pedagógusok nem egyenlő mértékben dolgoznak. A kistérségi települések hátrányos helyzetével küzdők más juttatást érdemelnek.

A minősítési eljárásról szóló 1. melléklet szaktanárok esetében a standardizált mérési eredményeket, így jelesül az országos kompetenciamérés és az érettségi vizsga eredményét venné tekintetbe az eljárás során. A **kompetenciamérés eredményei** az általános iskolai tanítók, tanárok és a teljes általános iskolai tantestület, valamint a középiskolai tanárok, a teljes középiskolai tantestület által fejlesztett kompetenciákat mér komplex módon, abból nem állapítható meg egyetlen pedagógus fejlesztő hatásának mértéke, így **nem alkalmas az egyedi pedagógus munkájának a minősítésére**. Ugyanígy **nem alkalmas az érettségi vizsga eredménye sem az egyes pedagógus minősítésére**, még abban az esetben sem, ha az érettségi által vizsgált ismeretek és képességek vonatkozásában pontos bemeneti fejlettségi adatokkal rendelkezünk az egyes tanulókról, a tanulók fejlődésére ugyanis nagyon sok más tényező is befolyásoló erővel bír a pedagógus fejlesztési tevékenysége mellett.

A diákok és szülők anonim, **kérdőíves felmérésen** alapuló véleménye erőteljesen **szubjektív** volta miatt csak igen korlátozott érvényességgel vehető tekintetbe minősítés során.

A **pedagógus által készített feladatlapon**, javítási útmutatók, pontozási tervek **minősítésbe történő bevonása csupán** azt a **diagnosztikus célt szolgálhatja**, hogy az intézményvezető felé jelezze, az adott kolléga továbbképzésre szorul mérés-értékelés terén, mivel e vonatkozásban a szakszerűséget illetően igencsak hiányos alapokkal kezdik meg gyakorlati munkájukat diplomaszerezés után a pedagógusok.

A koncepció 2. melléklete egy új fogalmat vezet be, a **törzsanyagét**, melynek a Nemzeti alaptantervhez, a kerettantervhez, illetve a helyi tantervhez képesti jelentését, **tartalmát nem definiálja**.

Egyetértünk

- „Az oktatás sikerének a kulcsa a megbecsült, motivált, kiváló pedagógus...” (még a kevésbé megbecsült is csodákra képes, ld. jelenlegi helyzet)
- A pedagógus életpálya szakaszokra bontásával, a gyakornoki idő bevezetésével, ahol el tudja dönteni a pályakezdő (és az intézmény róla), hogy alkalmas-e a feladatra
- A különböző fokozatokhoz tartozó illetményekkel – szükség van már végre a nagyobb fokú differenciálásra a jobb teljesítmény elismerésére (2.o.)
- A nyelvtanárok anyanyelvi közegben történő továbbképzésével (9.o.)
- A kötelező módszertani továbbképzés elvégzésével – megfelelő anyagi támogatás hozzárendelése esetén (10.o.)
- A pótlékok (11.o.) megemelésével.
- A pedagógus igazolvánnyal – bár ha a pedagógus tisztességesen meg van fizetve, képes megvásárolni magának a szükséges szolgáltatásokat és termékeket.

Nem értünk egyet:

- „A sikeres minősítést megszerző, jelenleg pályán levő pedagógusok a kategóriájuknak megfelelő első fizetési fokozatba kerülnek.” (3.o.) Miért is? Ha valaki pl. Pedagógus III., vagy Mesterpedagógus, csak azért kerüljön hátrányba, mert új a rendszer, ugyanakkor már az eltöltött évek és az eredmények alapján jóval feljebb kellene lennie.
- A legalább hat éves nem pedagógusi munkatapasztalattal rendelkező, átképzéssel pedagógus képesítést szerzett pedagógusok mentesülnek a gyakornokság alól.” (4.o.) Mennyiben tekinthető az ő munkatapasztalatuk a pedagógus pályán hasznosíthatónak?
- „Tanárképzésben a képzési idő hat év”. Közben, ezután, a pedagógusjelölti év során a hallgatók „hallgatói munkadíjban” részesülnek. Ellentétben az óvodapedagógusokkal és tanítókkal. Nem lehetne a tanárképzést is gyakorlatorientáltabbá tenni? Kevesebbe is kerülne.
- Szükséges az igazgató véleményének kikérése a minősítésben, de szakmailag a munkaközösség-vezető részvétele a minősítésben legalább olyan indokolt az intézmény részéről.
- Az óvodapedagógus, tanító és tanár alapvető kötelességei között nem szerepel, hogy milyen felkészültséggel kell rendelkeznie az SNI-s gyermekek ellátásával kapcsolatban inkluzív nevelési feladatok esetén. Az óvodapedagógus esetében nincs is megemlítve, hogy sajátos nevelési igényű gyermekek igényeit is figyelembe kell vennie.

Tisztázandó:

- Ha a minősítés dönti el, hogy a pedagógus milyen egyéb szakmai feladatokat láthat el, akkor azokat a **szakmai feladatokat kiemelten kell díjazni**, hogy vonzó legyen vállalásuk. Az osztályfőnök, a munkaközösség-vezető, a vizsgáztató tanár, stb. olyan plusz terhet vállal, ami jelenleg egyáltalán nincs megbecsülve (3.o.)

- A **gyakornoki ösztöndíj** vonzónak teheti az első éveket, de feszültségeket szülhet egy tantestületen belül – főleg, ha utána elmegy a pedagógus a pályáról. Esetleg bele kellene venni a törvénybe a visszafizetési kötelezettséget. (7.o.)
- A ránézésre vonzó óraszámcsökkenés a nyugdíjkorhatár elérését megelőző ötödik évben hátrányosan érinti a pedagógust a nyugdíj kiszámításánál. Persze önként vállalt döntés, de nem hiszem, hogy sokan élnének vele. (9.o.)
- A Pedagógus Kamara szerepe.
- „...megfelelő számú (?) szakmai tanulmány írásával...” (10.o.) a továbbképzési kötelezettség kiváltható.
- Az, hogy a vezetőtanárok, gyakorlatvezetők és mentorok **illetmény-kiegészítését** a pedagógusképző intézmény költségvetéséből kell folyósítani, meg kell, hogy jelenjen a felsőoktatási törvényben. (11.o.)
- Javaslat: kapjon órakedvezményt az a pedagógus, aki nagyobb szabású projektet (pl. EU iskolakapcsolat) vezet. Iszonyú sok munka, és a pályázatokba semmilyen díjazás nincs beépítve részére.
- Az **alkotói szabadság** (12.o.). Ennek az oktatási intézmény részéről komoly logisztikai és szakmai kihívásai vannak.
- A **minősítési eljárás**. A szülők gyakran nem is ismerik a tanárt. A diákok anonim kérdőívei akkor lehetnek hitelesek, ha a véleménykérést évente ismétlik, és több év eredményeinek átlagát veszik figyelembe. Ezen kívül, a véleményt egyénileg és ne osztályszinten adják. A megfelelt-nem megfelelt döntés véleményem szerint még nem feltétlenül tesz különbséget a jó és a kevésbé jó tanár között, lehetne ennek árnyaltabb tagolása és fizetési kategóriába sorolás vonzata is.
- A minősítő eljárás 2017/18-as tanévtől számol a képzett szakértőkkel? Addig ki végzi a minősítést, hiszen 2011/2012-ben már minősíteni kell a modell szerint?
- A **minősítő bizottság** munkáját ingyen végzi, vagy anyagi juttatásért? A minősítésben részt vevő szakértőket ki, mikor és hol képzik? A minősítésben részt vevő szakértők kiválasztását ki végzi és mikor? (Amennyiben 2011-2012 szeptemberében már minősíteni kell, akkor valószínű, hogy még 2011 tavaszán történik meg a felkészítésük?)
- Amennyiben a gyakornoki időszak 1 ½ évében kiderül, hogy alkalmatlan a hallgató, miért kell három évig a rendszerben tartani? Addig a mentor-tanár és a felsőoktatásban. Vele foglalkozó oktatók „átformálják”?
- A minősítést megszerzett pedagógus (akár II., akár III. fokozat megszerzésekor) mindig a fokozat első szakaszába lép. Hogyan jut tovább?
- Az **inkluzív nevelés** egésze és az ezzel kapcsolatos feladatok, kötelezettségek lefektetése nem kerül megemlítésre.
- Milyen rendszeres segítséget, asszisztenciát kap a nevelő, tanító, tanár SNI-s gyermekekkel való differenciált foglalkozás keretében a tanórán, illetve a csoportban?
- Hiányzik a hivatkozás a **pszichológusok** képzési rendjének forrására vonatkozóan, habár az oktatási-nevelési intézményekben és pedagógiai szakszolgálatot ellátó intézményekben a gyakornoki, pedagógus I-II-III minősítések szerint van meghatározva a kötelező heti óraszámuk. Mi alapján kerül megállapításra a besorolás?

2. Konkrét, szövegszerű javaslatok és vélemények

„Az életpálya-modell a pálya egészére ösztönzően hat; szavatolja a pedagógusi munka magas minőségét, a foglalkoztatási biztonságot, a megfelelő életszínvonalat, a szakmai fejlődést, lehetőséget teremt továbbá az alkalmatlanok kiszűrésére is. A korábbi felmérések szerint a pedagógusok döntő többsége támogatná az életpálya-modell bevezetését.”

Vélemény: Mindaddig a koncepció megvalósítása elképzelhetetlen, ameddig ennek a **költségvetési háttere** nem biztosított. A törvényalkotónak be kell emelnie a **garanciát** arra vonatkozóan, hogy a

mindenkori költség biztosított. (Az előszámítások megtétele elengedhetetlen, ugyanis a felvázolt koncepció alapján jelentős költségvetési kiadás várható a bevezetéskor.) Csak látszólag magasak ezek az összegek. Ugyan jól hangzik, hogy a minimálbér kétszerese, de ez csekély összeg; jelenlegi helyzetben kb. 150.000,- Ft bruttó. Nem motivál. **Továbbra is az értelmiségi kör legalacsonyabb keresettel rendelkező köre lesz a pedagógus társadalom.**

„Az új rendszerben jelentős alapilletmény növekedést az a pedagógus ér el, aki megszerezte a Pedagógus II. illetve a Pedagógus III. fokozatba kerüléshez szükséges minősítést. Az egyes fokozatok a munkaviszony időtartamának növekedésével további fizetési kategóriákra tagozódnak.”

Vélemény: Az előmeneteli rendszer kidolgozása örvendetes. **Problémaként jelentkezik, ha a gyakorló pedagógus a minősítés érdekében dolgozik.** Az ugyanis egy bizonyos szakasza a tevékenységének. **Nagyobb szerepet szükséges biztosítani a kinevezőnek,** az alkalmazónak, hiszen az a mindennapok pontos ismerője. A minősítési bizottság jelenléte minden bizonnyal csökkentheti az esetleges helyi szubjektívizmust, ám nem lehet mindenható. E pontnál sem szabad az előszámításokat kihagyni. – Jelenleg a tantestületek jelentős részére az előregedés a jellemző. **Kérdéses, a pályán három évtizede lévők milyen aktivitással vesznek részt az életpálya-modell bevezetésében.** Sajnos már a tervezetben látszik, hogy a hosszabb ideje pályán lévők, akik valóban áldozatos munkát végeztek, le/kimaradnak a tervezetből, pedig munkájuk sok esetben értékéknél könnyelhető el.

„A már pályán lévő pedagógusok első minősítése a 2017/2018-as tanév végéig megtörténik. Az új rendszerbe való belépés feltétele a minősítő vizsga teljesítése (a minősítés megszerzése). Amíg a már pályán lévő pedagógus nem lép be az új rendszerbe, addig a Kjt. általános, és az adott időpontban hatályos szabályai vonatkoznak rá.”

Vélemény: A felkészülési idő hosszadalmas. Ne feledkezzünk meg, hogy az intézményekben már működik az IPR, amelynek van minősítő fázisa. Amennyiben ezt az oktatási kormányzat mellőzi, akkor a meglévő gyakorlatot eltörli. Ennek az intézmények működését befolyásoló hatása van. A Kjt. előrehaladási rendszere kisebb mértékű, ez belső feszültséget idézhet elő. Kár lenne ilyen helyzetnek kitenni a pedagógus közösségeket. A tervezet ezen elgondolása **életkori diszkriminációt** rejt magában. Ezt el kell kerülni.

„A pedagógusképző intézmények hallgatóinak kiválasztási kritériumai között szerepel a jelentkezők pályára iránti elkötelezettségének vizsgálata. A felvételi eljárás részleteit és a képzési rendszert a felsőoktatási törvény szabályozza.”

Vélemény: A „pályára iránti elkötelezettség” vizsgálata rendkívül tág fogalom. Az **alkalmassági vizsga** visszaállítása szükséges. Olyan pedagógiai, pszichológiai vizsgálatra van szüksége, amely megnyugtatóan állapítja meg, a képzésre jelentkező alkalmasságát. E vizsgálat a középiskola 11. évfolyamán elkezdődhet, esetleges alkalmatlanság esetén a képzésre jelentkezőt nem érheti csalódás, lehetősége nyílik más felsőoktatási intézmény megcélzására.

„A pedagógus életpálya első szakasza a mindenki számára kötelező gyakornoki időszak. A pályakezdő szakasz 2-4 évig tart, és minősítő vizsgával zárul. Aki megfelelt a vizsgán, továbblép az életpálya következő szakaszába; aki másodszorra sem felelt meg, nem léphet pedagógus pályára. Ha a gyakornoki időszak végén a gyakornok „nem megfelelt” minősítést kap, jogviszonya az adott intézményben a törvény erejénél fogva megszűnik.”

Vélemény: Igen **problematikus ez a gyakornoki idő,** ill. ennek értékelése. A megfelelési paraméterek kidolgozandóak. Ugyanakkor látni kell, az elképzelésben a gyakornoki bér rendkívül alacsony. (A minimálbér duplája. Ez bruttó 150.000,- Ft) Az egyetemi ó év után ez az összeg méltatlan a

pályakezdő részére, féltő tehát, hogy nem lesznek jelentkezők a pályára. A vizsgarendszer nehézkes. Ezzel a megoldással csökken a pálya presztízse.

Itt kell szólnunk a mestertanár címről is. A koncepció nem foglalkozik azzal a körrel, amelyik az egyetemi évek zárásaként eljutnak a ph. doktori címhez. Ők is végigjárják az előmeneteli skálát? Ez a probléma részletes szabályozást igényel.

„A mindenkor nyugdíjkorhatár elérését megelőző ötödik évtől a pedagógusok dönthetnek úgy, hogy alacsonyabb óraszámban tanítanak, fizetésük pedig csak az óraszám-csökkentés mértékének 50 százalékával csökken. (10 százalékos óraszám-csökkentés esetén például a pedagógus alapbére 5 százalékkal csökken.) Az óraszámcsökkentést választó pedagógus nem vállalhat túlórákat.

A kedvezményes befejező szakaszt csak azok a pedagógusok választhatják, akik a nyugdíjkorhatár előtti ötödik évet megelőzően legalább 20 évet töltöttek a pedagógus pályán. A kedvezményes befejező szakasz választáson alapul, a munkáltató nem kötelezheti rá a dolgozót.”

Vélemény: Naiv, irreális az az elképzelés, hogy a nyugdíjba vonuló pedagógus csökkentett munkaidőben, csökkenő bérért kíván dolgozni. Bár mentálisan rászorulhat, ám a leendő nyugdíjösszeg nem a csökkentés irányába hat. A végigdolgozott életszakasz nem teszi lehetővé, hogy ideális összegű nyugdíjjal vonuljon nyugállományba a dolgozó. Az iskola működését pedig veszélyezteti az, ha vannak személyek, akik túlórával, helyettesítéssel nem bízhatók meg. Figyelem! Ez a kitétel már a gyakornokoknál is szerepel. Ebben a formában működésképtelenné válhatnak a kisebb iskolák.

„A folyamatos továbbképzés a pedagógusok életpályájának fontos része, ezért szükséges a kötelező továbbképzési rendszer fenntartása, a továbbképzések akkreditációjának szigorítása és a továbbképzések ellenőrzése.

A továbbképzések szakmai ellenőrzésében a felsőoktatási intézmények oktatói, vagy az általuk felkért szakemberek, és a Pedagógus Kamara által delegált Mesterpedagógusok illetve Tudóstanárok vesznek részt.

A pedagóguspálya elején elsősorban módszertani, később a közoktatási tananyaghoz kapcsolódó, szemléletformáló szakmai továbbképzések teljesítése ajánlott. Támogatandó a nyelvtanárok anyanyelvi közegben történő továbbképzése is.”

Vélemény: Tisztázandó kérdés; kik is vállalhatnak felelősséget a **továbbképzések** szervezésében. A pedagógiai intézeteknek kiemelkedő szerepet kell juttatni e folyamatban. Az eltelt időszak azt bizonyítja, hogy a képzések nem mindig érték el a várt hatást. A szakmai szolgáltatók képesek a módszertani képzések megvalósítására, ezt feltétlenül erősíteni kell. Az ellenőrzés kérdése időről, időre felmerül, kérdés, vajon eljut-e az Akkreditációs Testület, vagy az OH az ellenőrzésig, s ha igen, akkor az csak formai-e.

Amennyiben – s ez a közoktatási törvény koncepciójából is kitűnik – a **szakfelügyelet** erősödése várható, akkor e terület vizsgálatát és értékelését is az említett szakember körre kell bízni.

„Az új pedagógus előmeneteli rendszer minden nevelési-oktatási intézményben, pedagógus munkakörben foglalkoztatott munkavállalóra vonatkozik.” (Alapelvek, 2. oldal)

Vélemény: Eszerint a megfogalmazás szerint nem egyértelmű, hogy a különböző intézménytípusokban (pl.: pedagógiai szakszolgálatnál) pedagógus munkakörben dolgozó, de nem pedagógus végzettségű kollégák (pl.: pszichológusok, orvosok) előmenetelének milyen kritériumai vannak.

„A legjobb, legrátermettebb diákok pedagóguspályára történő irányítása a középiskolai tanárok hivatásbeli kötelessége.” (Az életpálya kezdete: a tanárképzés, 4. oldal)

Vélemény: A sikeres pályaválasztásnak (az ember és a pálya találkozásának) rendkívül összetettek a feltételei. Jelen esetben abból, hogy valaki a pedagógus szemében a „legjobb, legrátermettebb” diákok közé tartozik, még nem következik, hogy a pedagóguspályán lenne a helye. Továbbá a korszerű pszichológiai elméletek szerint a pályaválasztás támogatása kapcsán nem irányítás, hanem pályaorientáció fogalmában érdemes gondolkodni.

„Az alkotói szabadságon töltött idő munkajogi szempontból a fizetés nélküli szabadsággal azonos elbírálás alá esik. Az alkotói szabadság idején a pedagógusok állami ösztöndíjat kaphatnak.” (Alkotói szabadság, 12. oldal)

Vélemény: Eszerint a megfogalmazás szerint nem feltétlenül lennének biztosítva az alkotói szabadság egzisztenciális feltételei. Véleményünk szerint reális lehetőséget akkor jelenthet az egy éves alkotói szabadság, ha a pedagógus az idő alatt legalább a (pótlékok nélküli) fizetésének megfelelő díjazásban (állami ösztöndíj) részesül.

Pedagógus kötelességek, (17-22. oldal)

Vélemény: A kötelességek listájában több helyen tartalmukban azonos, csak megfogalmazásukban eltérő elvárások szerepelnek. Pl.: az óvodapedagógus listában:

- segíti a gyermekek testi-lelki, szociális, értelmi képességeinek fejlődését / mindent megtesz azért, hogy az óvodások életkoruknak megfelelően fejlődjenek, és nevelésük eredményes legyen
- segíti a gyermeki személyiség kibontakozását és egyéni sajátosságok, és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével / a gyermekekkel differenciáltan foglalkozik

Javaslat: Az óvodapedagógus és a tanító, általános- és középiskolai tanár, szakoktató kötelességei számos pontban egyeznek, ezek egységes szempontrendszerben (közös fejezetben) összefoglalhatóak lennének. Pl.:

- minden pedagógussal szemben alapvető elvárás, hogy gondozza saját mentálhigiénés állapotát (jelen esetben hiányzik az óvodapedagógus listából), továbbá hogy tiszteletben tartsa a gyermeki személyiséget (jelen esetben csak az óvodapedagógus listában szerepel) stb.
- már az óvodában is hangsúlyt kell kapjon (de a jelen felsorolásból hiányzik) a gyerekek közösségben való működéséhez szükséges kompetenciáik (empátia, együttműködés, konfliktuskezelés stb.) kialakítása, fejlesztése, a közösségi lét szabályainak megismertetése
- stb.

„Biztosítja a megfelelő csoportlétkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket a gyermek leghatékonyabb fejlesztő tevékenységéhez, a játékhoz.”

Vélemény: A pedagógus biztosítja vagy a fenntartó a helyet és az eszközöket?

„Heti munkaidejéből annyi időt tölt munkahelyén, amennyi munkájának teljes körű és színvonalas ellátásához szükséges.” (19. oldal)

Vélemény: A fenti megfogalmazás többféle értelmezést tesz lehetővé, nem egyértelműen szabályozza a munkahelyen töltendő időt.

„Nem fogad el a diákoktól aránytalanul nagy értékű ajándékot.” (19. oldal)

Vélemény: A megfogalmazás nem egyértelmű a tekintetben, hogy mi számít aránytalanul nagy értékű ajándéknak.

„A gyerekeket érintő kérdésekről rövid időn belül tájékoztatja a szülőket.” (20. oldal)

Vélemény: A megfogalmazás nem egyértelmű a tekintetben, hogy mi számít rövid időnek.

„Szoros kapcsolatot tart fenn a szülőkkel, látogatja a családokat.” (20. oldal)

Vélemény: A lista szerint újra kötelessége lesz a tanítónak és az általános iskolai tanárnak (ellenben az óvodapedagógusnak nem) a családlátogatás?

Összegzés

Üdvözlendő az oktatásirányítás azon elhatározása, hogy egy keretjellegű oktatási alaptörvény megfogalmazásával nemzeti konszenzust kíván teremteni a közoktatás területén.

Dicséretes továbbá, hogy **értékteremtő**, a nemzeti közösséghez tartozást preferáló, a magyar konzervatív pedagógia hagyományaira támaszkodó és a XXI. század kritériumainak, **progresszivitásának** megfelelő nevelést, oktatást kíván biztosítani minden magyar állampolgárnak.

Pozitívuma, hogy a **széleskörű nyilvánosság** elé tárt vitaanyagokhoz deklaráltan érdemi hozzászólásokat, véleményeket és javaslatokat várva megszólította a szélesebb körű szakmai nyilvánosságot és a közvéleményt, az elmúlt évekhez képest szokatlanul, partnerként tekintve azokra.

Az egyértelműen támogatandó szándék megvalósítása során keletkezett koncepció-tervezet szövege ezzel együtt **számítalan ellentmondást, illetve fogalmi tisztázatlanságot** tartalmaz, melynek pontosítása, illetve definiálása elengedhetetlen a törvény preambulumban megfogalmazott szándék eléréséhez.

A törvénykoncepciók komoly **szakmai, szerkezeti és szemantikai korrekciókra** szorulnak.

Fontos, hogy a létrehozandó és módosítandó kapcsolódó jogszabályok és az átmeneti rendelkezések biztosítsák a **fokozatos átmenetet**, az intézmények nyugodt, kiegyensúlyozott munkáját, illetve minél előbb ismertté váljanak a szakmai **nyilvánosság** számára.

Tisztelettel kérjük a javaslatainkkal való érdemi foglalkozást és beépítésüket a koncepcióba.

Tisztelettel

**A szakmai kollektíva nevében,
Sárik Zoltán
igazgató**